Chem.
10.a

Digitized by Google

<36609354140019

<36609354140019

Bayer. Staatsbibliothek

Digitized by Google

# BIBLIOTHECA CHEMICA,

ADORNATA

A

*JOAN. WILHELMO BAUMER,*

IN ACADEMIA GIESSENA

MEDICINAE PROFESSORE PRIMARIO.

GIESSAE

APUD JOAN. JUSTUM FRIED. KRIEGER,

ACAD. BIBLIOPOLAM MDCCLXXXII.

Digitized by Google

Bayerische
Staatsbibliothek
München

Digitized by Google

# PROOEMIUM.

Cuilibet diſciplinae hiſtoriam eius literariam praemitti, et vtile et neceſſarium eſſe, arbitror; huius enim beneficio ſcientiarum artiumque fata, decrementa atque incrementa, cum ſuis cauſſis, autorum vitae et felicia infeliciave conamina, et libri bonae aut malae notae, omnium optime cognoſcuntur. His vero adminiculis adiuti, in ſtudiis noſtris citiores ſolidioresque progreſſus facere poſſumus.

In nonnullis diſciplinis hiſtoria literaria ad maiorem, in aliis ad minorem, perfectionis gradum, pluribus paucioribusque viris doctis in hunc finem cooperantibus, perducta eſt.

Praeter illos, qui de ſcientiae medicae, et diſciplinarum illi famulantium, hiſtoria egerunt, v. c. Dominos van der Linden, Danielem Clerck, Joannem Freind, Gottl. Stollium, Joan. Henr. Schultzium, de Haller &c. Chemiae hiſtoriam paſſim attingentes, Do-

mini Gratarola, Olaus Borrichius, Herm, Conringius, Petrus Borellus, Joannes Jacobus Mangetus & Fridericus Rothſcholtzius, Laur. Crellius &c. de hiſtoria chemica plus minusve bene meriti ſunt; Rothſcholtzii enim bibliotheca chemica fere nil niſi imperfectus librorum chemicorum catalogus eſt. Scriptorum etiam chemicorum enumerationes, nonnullis chemiae inſtitutionibus adiectae, iuſto breviores videntur; cum plerumque nil niſi mera autorum nomenclatura ſint.

Ipſa autem hiſtoriae literariae conſignatio laboris oppido plena, et, certo reſpectu, ſemper imperfecta eſt; tantis enim tenebris antiquiſſima eius monumenta involuta ſunt, vt, vbi pedem tuto figere liceat, omnino neſcias, et futura tempora novos vnius eiusdemque diſciplinae partus continuo edere, ſatis notum eſt: Eadem in hiſtoriam chemicam quadrare, prono alveo labitur.

Cum inſtitutiones chemicas, praelectionibus academicis accommodatas, rerum ſerie rite ordinata, ac ſtilo puriore, edere, in propoſitis habeam; hiſtoriam huius diſciplinae literariam, quantum per vires et connexa licuit, ideo praemittere volui, ne chemiae

eden-

edendae volumen iuſto prolixius fiat, et quo eius cultores brevem illius hiſtoriam literariam ſeparatim habeant.

Chemiae ſcriptores, pro diverſis huius diſciplinae generibus, ita tamen coordinavi, vt ſingulis libros ſuos vno eodemque loco ſubiungerem, ac ſimul aetatum ſeriei, quantum fieri potuit, rationem haberem. Singulas chemicas diſſertationes citare, nimis operoſum ac ſuperfluum, optimasque chemiae conſultis iam notas eſſe, credidi. Quosdem levioris momenti auctores ſtudio omiſſi, aliorum forte memorandorum, ex notitiae defectu, rationem habere non potui. Nec omnes citatos bonae notae eſſe, ſpondere audeo.

Quos ipſemet debita attentione legi, de iis breve, aequum et bene fundatum iudicium me tuliſſe, arbitror; licet etiam in iis recenſendis principum chemicorum, quam proprio, iudicio vti malui. Erroneo autem iudicio meritis aliorum laudibus detrahere, a bono viro alienum, et immeritis laudes affingere, lectoribus quibusdam noxium fore, credidi: Judicium igitur de illis iuſte ferendum aliis in medio poſitum ſit.

Quae erronea forte irrepſerunt, vt corrigant, et manca ſuppleant, ſcientiae chemicae primicerios etiam atque etiam rogare volui, et beneficium hoc, reipublicae chemicae mihique praeſtitum, gratiſſimo ſemper animo praedicaturus ſum.

Sciolorum autem, imperitorum, et non niſi vitiis valentium, calumniis reſpondere, nunquam in animum induxi; ſed potius propriam ſuam turpitudinem ipſis, ſine vllo famae meae detrimento, relinquere, et tempora mea multo melius, quam his Aethiopibus lavandis, collocare, iam dudum, ac tanto libentius didici; cum, viros vere literatos et aequos longe aliter ſentire, nec ab eiusmodi ſtultorum iniquorumque placitis ac iudicio pendere, ſatis certus ſim.

Habes igitur, Benevole Lector, licet non ex aſſe completum, attamen verum hiſtoriae literariae chemicae compendium, quo forte, connexis conſpirantibus, quodam modo vti poteris ad ſculpendum hiſtoriae chemicae Palladium. Vale, et age ſemper feliciter! Dabam Gieſſae, Calendis Febr. MDCCLXXXII.

INDEX

# INDEX AUTORUM.


de Abbatia Petrus Anton. pag. 81
de Albano Petrus. 83
Agricola Joan. Georg. 64
Agrippa Henr. Cornel. ab Netteſheim. 85
ab Aicha Jó. Bapt. Groſſchedel. 93
Aldrovandus Ulyſſes. 66
Aquinas Thomas. 86
Arnoldus de Villa nova. 78
Artephius. 76
Augurellus Jo. Aurelius. 87

B.

Baco Rogerius. 76
Barba Albaro Alonſo. 66
Barckhuſen Jo. Conrad. 28
Barnerus Joan. 22
Baron Hyacinth Theodor. 111
Bartholdus Franciſcus. 94
Bateus Georg. 110
de Batsdorf Henr. 97
Bauhinus Caſp. 106
Baumé Anton. 44
Becher Jo. Joach. 52
Becke Dav. 116
Beguinus Joan. 13
Bernhard Joan. Chriſt. 112
Bertoldus Franc. 116
Beuther David. 90
Billichius Anton. Günther. 13
Blancardus Stephan. 110
de Blancourt Haudiquer. 101
Boerhaave Hermann. 34
Bohnius Joan. 24
Bonus Petr. 116
Borellus Petr. 2
Borrichius Olaus. 1. 67
Boyle Robert. 51
Brendelius Zachar. 13
Brownrigg Willh. 103
Bucholtz J. H. S. 63
Burghard Gottfr. Henr. 112

C.

Capello Giov. Battiſta. 111
Cardilucius Jo. Hisk. 105
Cartheuſer Jo. Fried. 38
Caſſius Andreas. 97
Charas Moſes. 109
Clauderus Gabriel. 98

# INDEX AUTORUM.


Claus Jul. Eberh. Volkmar, pag. 70
Claveus Gaſtò Dulco. 89
Claveus Stephanus. 51
Conringius Herman. 24
Cordus Valerius 104
Cortalaſſius. 95
Courtivron. 66. 103
Cramer Jo. Andreas. 69
Cramer Caſpar. 25
Cranz Franc. Lud. 71
Cranz Henr. Jo. Nepom. 60
Crellius Laurent. 3
Crollius Oswald. 106
Croix L. 62

D.

Dickinſon Edm. 97
Digby Kenelm. 16
Dippel Chriſtian. 36
Diſpenſatoria. 114
Dornaeus Gerhard. 10
Doſſie. 42
Durande. 47

E.

Einſporn Gottfr. 41
Eller Jo. Theodor. 62
Eſpagnet d'Joan. 95
Elsholtz Jo. Frid. pag. 93
Encelius Chriſtoph. 65
Eraſtus Thomas. 10
Ercker Lazarus. 65
Erxleben J. C. P. 49
Ettmüller Michaël. 29

F.

Faber Petr. Joan. 16
Fachſius Modeſtin. 66
Frere Nicol. 41
Febure Nicol. 27. 116
Fernelius Jo. 105
Fictuld Hermann. 99
Flamellus Nicol. 84
Freind Joan. 32
Freſnoy du Leglet. 73
Fuchſius Leonh. 104
Fullerus Thomas. 110

G.

Gallon. 103
de Garaye. 41
Geber, Arabs. 75
Gellert C. E. 70
Geoffroy Steph. Franciſc. 101
Gerhard Carl Abr. 46
Gerhard Joan. 96


Ge-

# INDEX AUTORUM.


Gerike Petr. pag. 37
Glaſer Chriſtoph. 33
Glauber Jo. Rudolph. 17
Goldmayer Andr. 94
Goris Gerhard. 32
de Grabaus Jo. Frid. 98
Gratorolus Wilh. 87

## H.

Hagen Herm. 60
Hannemann Joan. Ludov. 94
Hartmann Joan. 14
Hautthorston Joſaphat Frid. 96
Hellmont. Jo. Bapt. 8
Hellot. 102
Hein. Anton. 113
Helvetius Jo. Frid. 95
Henckel Jo. Frid. 68
Hirſchingius W. S. C. 99
Hermes Aegyptius. 74
Hierne Vrban. 34
de Hocheland Theobald. 91
Hoffmann Caſpar. 108
Hoffmann Frid. pater. 108
Hoffmann Frid. filius. 32
Hoffmann Joan. Mauritius. 31
Hoffmann Gottfr. Auguſt. 44
Hoffmann Laurent. 31
Hollandus Jo. Jſaac. 85
Hondorph Fried. 102

## I.

Jaquin Nicol. Joſeph. 60
Jars M. G. 72
Jiſugo. 102
Indagine ab Innoc. Libor. 72
Jugel Jo. Gottfr. 70
Juncken Jo. Helfric. 32
Juncker Jo. 36
Junius Adrian. 101
de Juſti Henr. Gottl. 45

## K.

Keim Ign. Gottfr. 72
Kelleus Edoard. 88
Kieſeling Gottfr. 69
Klein Ludov. Gottfr. 113
Koenigsdoerfer. 43
Kreutermann Valent. 116
Krüger J. G. 49
Kunckel Joan. 54
Kurella Erneſt. Gottfr. 43

## L.

Lagneus Dav. 93
Lange Jo. Joach. 48
Langius Chriſtian. 23
Lavoiſier M. 63
Lau-

Laurenbergius Petrus. 14
Lehmann Joan. Gottl. 71
Levis Wilh. 113
Libavius Andreas. 8
Limburg Joan. Phil. 61
LoehneysGeor.Engelh. 65
Lombardus Petr. Bonus. 81
Ludolph. Hieron. 39
Ludovici Daniel. 109
Lullius Raymund. 78

M.

de Machy. 42
Maets 29. 116
Magnus Albert. 77
Malouin. 111
Mangetus Joan. Jocobus. 2
Mangold Chriſtoph. Andr. 39
Macquer Petr. Joſeph. 37
Maret. 47
Marggraf Andr. Siegmund. 58
Marinellus Curtius. 106
Marrherr Philip. Ambroſ. 61
Marzuchi Joſeph. 41
Meier Jo. Fridr. 60
Mercurialis Hieron. 105
Merretus Chriſtoph. 100
le Mery Nicol. 27
Meuderus. 59
Michaelis Joan. 21
Miller Joan. 116
Monnet. 61
Model Jo. Georg. 43
de Montamy Arclais. 103
de Montanor Guido. 93
Monteſnyder Jo. 95
Morhof. Dan. Geor. 91
Morienus Romanus. 76
Morley Chriſt. Ludov. 28
le Mort. 27. 116
Morveau. 47
Muller Philip. 22
Murray Jo. Andr. 114
Mynſicht Andr. 106

N.

Neidhard. 99
Neidhold. 98
Nerus Anton. 100
Neumann Caſpar. 111
Neuſenſtein Henr. 100

O.

Orſchal. 98

P.

Pantaleon. 92
Pedemontanus Alexius. 86
Petermann Andr. 116

Phar-

Pharmaciae. 114
Philaletha. 88
Picus Joan. Franciſc. 87
Poppius Joan. 106
Pietſch J. G. 58
Poerner Car. Wilh. 46
Porta Joan. Baptiſta. 14
Pott Joan. Henr. 57
Potterius Petr. 23
Pyraux. 113

## Q.

Quercetanus Joſeph. 105
Quincy Joan. 110

## R.

Reaumur. 68
Reſpour. P. M. 56
Retzius Jo. Andr. 113
Richter Adolph Gottl. 111
Ripleus Georg. 84
Rodogerus Georg. Phaedro 90
Roesler Balthaſ. 67
Rolfinck Werner. 15
Roſenſtengel Joan. 48
Roth Gottfr. 35
Rothſcholtzius Frid. 2
Rouelle. 48
Rudiger Anton. 42
de Rupeſciſſa Joan. 85

## S.

Sages. 72
Sala Angelus. 11
Saluze 48
Scheffer T. 49
Schloſſer Joan. Albr. 61
Schlütter Chriſtoph. Andreas. 65
Schroeckius Lucas 108
Schoeder Joan. 107
Schultz Joan. Henr. 37
Schwaertzer Sebald. 90
Scopoli Joan. Anton. 47
de Scudalupis Petr. Arlenſis. 81
Senec 116
Sendivogius Mich. 91
Shaw Petrus. 56
Slare Frider. 54
Spielmann Joan. Reinb. 42
Stahl Georg. Ern. 29
Starkey Georg. 17
Stiſſer Joan. Andr. 25
Stockar J. G. 61
Struve 49
a Suchten Alex. 89
Sylvius Jacobus. 104

## T.

Tachenius Otto. 10

Tanckius Joach. 12
Teichmeier Herman. Frideric. 35
Teſſari Ludov. 48
Theobaldus Zachar. 71
Theophraſtus Aurel. Philipp. 6
Thibaut 116
Tillet 69
Tizinenſis Joan. 77
Tollius Jacobus 98
Treviſanus Bernh. 82
de Tſchirnhauſſen Ehrenfried Walth. 101

V.

Valentinus Baſil. 4
Verulamius Franciſcus Baco. 50
Viganus Joan.Franciſc. 21
Vigenere B. 54
Villanovenſis Conſt. Albinius. 82
Vogel Rudolph. Auguſtinus 40
Vogel Ewald. 91

W.

Wallerius Gottſchalk 59
Warrein Petrus. 103
Weber J. A. 64
Wedel Georg. Wolfg. 25
Welling Georg. 6
Weigel C. E. 49
Wells J. Jac. 62
Wentzel Carol. Frid. 63
Wiegleb Jo. Chriſt. 47
Wilſon Georg. 29
Wiſtelheim Jo. Ant. Moſcheroſch. 100

Z.

Zimmermann Jo. Chr. 42
Zwelfer Joan. 107

Ca-

# Caput I.

## DE HISTORIAE CHEMICAE SCRIPTORIBUS.

Cum, praeter naturale chemiae exercitium, ad eam rite addiſcendam hiſtoria huius diſciplinae literaria haud parum contribuat: eam, quantum potui atque per connexa licuit, breviter et vere traditurus ſum.

Hiſtoriae chemicae fundamenta ſequentes in primis poſuerunt:

Olaus Borrichius, Danus, Barchae in dioeceſi Ripenſi 1626 natus, anno 1690 obiit. Chemiae et Botanices profeſſione, et Archiatri Regii officio, Havniae functus eſt. Scripta eius perdocte concinnata ſunt: in alchymicis tamen quandoque nimis credu-

 lus

lus fuiſſe, videtur. Libri eius huc pertinentes ſunt:

Diſſertatio de ortu et progreſſu chemiae, Havniae 1668. 4. edita.

Tractatus de Hermetis et veterum Aegyptiorum ſapientia, ab Hermanni Conringii animadverſionibus vindicata, ibid. 1674. 4.

Conſpectus chemicorum illuſtrium, ibid. 1697. Cui libro poſthumo hiſtoria vitae eius, ab ipſo conſcripta, praefixa eſt.

Petrus Borellus, Gallus, Medic. Doctor, Archiater Regius et Poliater Caſtrenſis (de Caſtres) qui circa medium ſaeculi XVII. claruit.

Bibliotheca chemica, cum appendice, vsque ad annum 1653. pertingens, Pariſiis 1654. et Heidelbergae 1656. edita eſt.

Joan. Jac. Mangetus, Med. Doctor et Boruſſiorum Regis Archiater, circa ſaec. XVIII. inclaruit.

Bibliotheca chemica curioſa, Geneuae 1702. vol. 2. in fol.

Idiomate Germanico Francofurthi 1707. prodiit.

Frid. Rothscholtzius, natus Hernſtadii in Silesia 1658. celebris Bibliopola Norimbergenſis fuit.

Bi-

Bibliotheca chemica, ſeu collectio auctorum fere omnium, qui de naturae arcanis, re metallica et minerali, nec non de melioratione corporum artificiali ſcripſerunt, faſciculi V. Norimbergae ab anno 1725 vsque ad annum 1729. edita. Eadem ibidem 1735. recuſa eſt.

... Scriptorum chemicorum, aliorumque chemiam non tractantium, catalogum, nullam autem librorum diiudicationem, continet.

Veterum philoſophorum ſigla et imagines magicae, cum catalogo rariorum librorum magico-cabaliſtico-chemicorum. Hernſtadii 1732.

Laur. Crellius, Ducis Brunsvic. a conſil. rerum metall. et Med. Prof. Helmſtad. Chemiſches Journal, partes V. Lemgoviae 1779. 1780. Eiusd. Neueſte Entdeckungen in der Chymie. pr. 1. Lipſiae 1781. Tam libros, quam inventa nova chemica, probe recenſuit.

Auctorum chemicorum recenſionem ita inſtiturus ſum, vt primo illos citem, qui de chemia generatim ſcripſerunt: dein eos, qui chemiam phyſicam tractarunt: tertio qui chemiae docimaſticae et metallurgicae operam dederunt: ad haec Alchemicos celebriores: poſtea, qui chemiam mechanicam tradiderunt, et denique eos, a quibus chemiae phar-

macevticae opera navata eſt. Cum vero de pluribus chemiae ſpeciebus quidam bene meriti ſint, ad evidandam prolixitatem, ſub vno eodemque autore ſcripta eius chemica omnia ſimul ac ſemel allegaturus ſum. Ex eadem quoque cauſſa factum eſt, vt, pro auctorum citandorum occaſione, chemiae oeconomicae ſcripta reliquis interpoſita ſint.

## Caput II.

### DE AUCTORIBUS CHYMIAM GENERATIM, VEL PLURES EIUS PARTES, PERTRACTANTIBUS.

Basilius Valentinus, ſe in regione ſupra rhenum ſita natum eſſe, in curru antimonii triumphali perhibuit. Ordinis S. Benedicti Monachus, in D. Petri monaſterio Erfordiae circa ſaeculi XV. exitum vixit. Indagatione naturali et ſcientia chemica clarus, atque in hac Theophraſti Paracelſi praeceptor fuit. Vid. Gudeni hiſt. Erfurthenſis L. 2. p. 129. Hunc inter veterum chemicorum primicerios Geor. Ern. Stahlius in fundamentis chemiae dogm. et exprimentalis L. 2. p. 129. retulit. Teſte Herm. Boerhave chem. theor. p. 18. in chemia vulgari artifex periti ſſimus fuit, et in curru eius triumphali antimonii cuncta fere artificia chemica, pro no-

novis hodie falſo vendita, continentur ac ſincere deſcribuntur. Quin et in abſtruſiore artis parte ſe eximium dedit. A Joanne Henrico Pottio, in exercitationibus chemicis, omnium philoſophorum veriſſimus nominatus eſt. His tamen non obſtantibus, quibusdam temporis ſuis praeiudiciis v. c. de virulenta antimonii crudi indole, de ſiderum ad metallorum geneſin influxu, et de viribus corporum ex colorum conditione aeſtimandis praeoccupatus fuit. Quin illum in depraedicandis medicamentorum ſuorum antimonialium viribus nimium fuiſſe, chemiae et medicinae periti haud facile negabunt. Nec, quaedam eius particularia talo haud ſatis firmo nixa eſſe, Jo. Kunckelius in laboratorio chemico pr. 3. p. 376. temere arbitratus eſt.

Azoth ſive Aureliae occultae philoſophorum partes duae, materiam primam, et decantatum illum lapidem philoſophorum per aenigma philoſophicum, colloquium parabolicum, tabulam ſmaragdinam Hermetis, ſymbola, parabolas, et figuras Saturni, ſolide et perſpicue explicantes. Francof. 1613. 4. et in theatr. chem. vol. 4. Argent. 1613.

Opus praeclarum ad vtrumque, quod filio ſuo adoptivo, pro teſtamento, dedit. in theatr. chem. tom. 4. p. 1061.

Liber de microcoſmo, de magno mundi miniſterio et medicina hominis, Marb. 1609. 8.

Practica vna cum duodecim clavibus et appendice, cum tripode aureo Mich. Mayeri, Francof. 1618. 4. Nec non in muſeo hermetico reformato et amplificato ibid. 1677. et 1678.

Apocalypſis chemica, Erford. 1624. 8.

Triumph-Wagen des antimonii, mit Kerckringii Anmerkungen, Hamb. 1676. 8. Nürnberg 1752. 8.

Currus antimonii a Theod. Kerckringio latinitate donatus et commentario illuſtratus, Amſtel. et Genevae 1671. 12.

Tractatus chymico - philoſophicus de rebus ſupernaturalibus et naturalibus metallorum et mineralium, Francof. 1676. 8.

Chymiſche Schriften, Hamb. 1694. 8.

AURELIUS PHILIPPUS THEOPHRASTUS ab Hohenheim, dictus Paracelſus, natus in Tigurinorum vico Einſiedel 1493. denatus Salisburgi 1541. Baſilii Valentini diſcipulus, poſt plures per Europae regiones, Aegyptum et Arabiam peregrinationes, Baſileae medicinam aliquamdiu profeſſus, et praxin clinicam exercens, et dein per Germaniam oberrans, ſectae chemicae autor extitit, et Medicos ad chemiam atque alchemiam exercendas iurgiis ſcriptisque exitavit. In ſtilo obſcurus, grandiloquus, aſtrologicis phantaſiis deditus, in opinionibus ſuis inconſtans, et in-

incultis moribus praeditus fuit. Novum quaſi literati orbis cometam et recentiorum enthuſiaſtarum patrem Dan. Geor. Morhofius in polyhiſtore tom. 2. l. 1. c. 15. illum nominavit. Cum a Baſil. Valentino, ex pluribus corporibus aquam, oleum et ſalem arte elici poſſe, didicerat; haec ipſa corporum principia eſſe, poſtea ſtatuit. In vitriolo cum affeclis ſuis mercurium philoſophicum multiplicantem, ſeu lapidem philoſophorum, quaeſivit; ſed in alchemia ante illum Iſaacus Hollandus et Baſilius Valentinus ſolidiora ſcripſerunt. Quo iure Ioan. Kunckelius, in laboratorio chemico p. 188. pro adepto illum habuerit, neſcio.

Nulla ſcripta vivus edidit, ſed omnia poſthuma ſunt, eaque plura quidem vtilia, ſed non pauca etiam erronea, continent. In manuali eius plurimi chemici proceſſus propoſiti ſunt, illud tamen magis pro opere ex Lullio, Iſaaco Hollando et Baſilio Valentino compilato, quam proprio, habendum eſt vid. Geor. Ern. Stahlius chemiae pr. 1. p. 219. et tract. de ſulphure p. 51.

Opera Medico-Chemica ſeu Paradoxa, tom. XII. Francof. 1603. 4. vol. 4. Amſtel. 1652. Genevae 1658. fol. vol. 3. Baſil. 1685. vol. 10. edita ſunt; inter quas editio Genevenſis optima eſt.

Pyrophilia, Baſil. 1568.

De praeparationibus mineralium libri duo, ibid. 1669.

De natura rerum libri VII. ibid. 1573.

Archidoxorum libri X. quibus liber de mercurio metallorum, et alius de quinta eſſentia, adiecti ſunt, ibid. 1582.

JOAN. BAPTISTA AB HELMONT, nobilis Bruxellenſis, natus 1577. et 1644. obiit. Se ipſum philoſophum per ignem nominavit, et Medicos ad botanices, chymiae et phyſices ſtudium excitavit. Cum Thale Mileſio aquam, atque in illa natantia, vniverſale omnium corporum clementum eſſe, ſtatuit. Ficto ſuo archaeo nimium v. c. animalium generationem, omniumque actionum moderationem, attribuit. Judicante Jo. Kunckelio in laboratorio chemico p. 627. philoſophus magis in verbis, quam in ſcientia chemica, fuit. Scripta eius, a filio Franciſco Mercurio edita, multas vtiles quidem obſervationes, ſed etiam non pauca obſcura fictaque continent.

Opera medico chemica, Amſtelod. 1648 et 1652. Venetiis 1651. Lugd. 1667. Francof. 1682. et curante Valentini ibid. 1707. edita ſunt; inter quas editiones vltima optima eſt.

ANDREAS LIBAVIUS, Halae Magdeburgicus, Coburgae 1605. obiit. Primo

Pro-

Profeſſoris Philoſ. in Academia Jenenſi, dein Poliatri et Gymnaſiarchae Rothenburgi ad Tuberam, et denique Gymnaſiarchae Coburgenſis muneribus functus eſt. Celebris chymicus, phyſicus et medicus fuit, illique diligentiam rationalem, in experimentorum chemicorum collectione, Geor. Ern. Stahlius in Baſilicae chemicae praefatione attribuit.

Opera chymica, vol. VII. Francof. 1606. fol.

Alchymia recognita, emendata et aucta, ibid. eodem in fol.

Syntagma ſelectorum alchymiae arcanorum, tom. 2. ibidem 1611. et 1613. vol. 2. cum appendice ibid. 1615. fol.

Rerum chymicarum epiſtolica forma conſcriptarum libri 3. ibid. 1595. et 1599. 2. vol. 8.

Singularium partes 4. ibidem 1599. et 1601. vol. 4. 8.

Praxis alchymica ibidem 1604.

Defenſio et declaratio perſpicua alchymiae transmutatoriae, ibid. 1604. 8.

Alchemia de iniuſta collegii Pariſienſis cenſura triumphans ibid. 1617.

Vita, vigor et veritas alchymiae transmutatoriae contra Guibertum 1615.

In Lullium atque Arnoldum de villa nova commentarios ſcripſit.

Thomas Erastus, Helvetius, natus Badenae 1523. et Baſileae 1583. denatus. Profeſſione medica Heidelbergae, dein Baſileae, functus, et Theophraſti Paracelſi antagoniſta fuit.

Diſputationes de nova Paracelſi medicina, Baſil. 1572. et 1573. 4. vol. 4.

Explicatio quaeſtionis, vtrum ex metallis ignobilibus verum aurum confici poſſit, ibid. 1572. 4.

Gerhardus Dornaeus, ſaec. XVI. inclaruit, Theophraſti aſſecla et defenſor fuit, pluraque ſcripta chemica atque alchemica edidit.

Clavis totius philoſophiae chemicae, per quam obſcura philoſophorum dicta referantur, Lugd. 1562. 12. Francof. 1583. Herbornae 1594. 8. Argentor. 1602.

Lapis philoſophicus, Baſil. 1570. 8.

Aurora et theſaurus philoſophorum Theophraſti Paracelſi, Francof. 1577.

Dictionarium, Theophraſti obſcuriorum vocabulorum definitiones continens, ibid. 1583. 8.

Bernhardi Treviſani chymicum miraculum cum Dionyſii Zacharii opuſculo philoſophiae naturalis metallorum, Baſil. 1583. 8. ibid. 1600. 8.

Ex-

Extat etiam in theatri chem. vol. 1.

Theophraſti Paracelſi de ſummis naturae miſteriis commentarii tres, latinitate donati, ibid. 1584. 8.

Commentarius in X. libros archidoxorum Theophraſti Paracelſi, Francof. 1584. 8.

De ſummis naturae miſteriis commentarii III. Baſil. 1584. 8.

Chymiſtarum naturae artificium pr. 1. Francof. 1668. et 1669.

Congeries Paracelſicae chymiae de metallorum transmutationibus, Francof. 1681. et in theatrichem. vol. 1. Argent. 1613.

Angelus Sala, Vicentia Venetus, circa initium ſaec. XVII. inclaruit. Ad experientiam chemicem ſpectantia ſine fuco et candide autor hic expoſuit. Primi eius libri multum quidem iactantiae produnt, at poſteriores lectu vtique digni ſunt. Teſte Conringio introduct. in artem medicam c. XI. ſ. VI. p. 370. primus inter chemicos nugari deſiit. Tractatus duo de variis tum chymicorum tum Galeniſtarum erroribus in praeparatione medicamentorum 1608. ſine loco.

Anatomia antimonii, Lugd. Bat. 1617.

Anatomia vitrioli Aurel. Allobr. 1609. et 1613. Lugd. Bat. 1917. 8.

ope-

Opera medico-chymica, Francoſ. 1647. 4. et 1680. 4. Rotomagi 1650.

Qui liber etiam, ſub collectaneorum chemicorum curioſorum titulo, Francofurthi 1693. 4. prodiit.

Aphoriſmorum chymiatricorum ſynopſis Aureliae Allobrogum 1609. 12. ibid. 1613. 12.

Chryſologia, ſeu examen auri chymicum, 1622.

Proceſſus de auro potabili, Argent. 1693.

Joan. Beguinus, ſaec. XVII. inclaruit, chemicus celeberrimus et Galliarum Regis eleemoſynarius fuit. Praeceptis chemicis in rectum ordinem redigendis haud contemnendam operam autor hic dedit.

Novum lumen chemicum, Pariſ. 1608.

Tyrocinium chemicum, ibid. 1608. et 1616. Colon. 1615. Regiomontii 1618. Lipſ. 1619. Wittenb. 1634. 1640. et 1656. Amſtel. 1659. et 1668. Genevae 1660. Editio cum Chriſtoph. Glukradii et Jer. Barthii notis reliquis praeferenda eſt. Quem librum elegans et doctiſſimum chemiae compendium Herm. Conringius in introduct. in artem medicam c. XI. §. VI. nominavit.

Joannes Tanckius, natus 1557. denatus 1609. Profeſſoris medici munere Lipſiae functus eſt.

Suc-

Succincta artis chemicae inſtructio, Lipſ. 1605. 8.

Promptuarium alchymiae, ibid. 1610. 1614. 1619. 8.

Zachar. Brendelius, natus Jenae 1592. denatus ibidem 1638. Profeſſoris medici officio in academia patria functus eſt, chemicus celebris fuit, atque chemiae pharmaceuticae emendandae primus egregiam operam navavit.

Chemia in artis formam redacta, Jenae 1630. et 1641. Amſtel. 1659. et 1668. Lugd. Batav. 1671.

Ant. Gunth. Billichius, Angeli Salae gener, et Comitis Oldenburgenſis Archiater, circa exitum ſaec. XVI. et XVII. initium vixit et claruit. In dogmatibus chemicis rite ordinandis, et diſtincte proponendis, eximium ſe praeſtitit. Aſſerente Jo. Conringio in introductione in artem medicam c. XI. §. VI. p. 370. omnem chemicum praeparandi modum Billichius breviter atque artificioſe tradidit. Teſte Geor. Erneſto Stahlio in tract. de ſulphure p. 14. poſt Beguinum et Billichium, vsque ad Rolfinckium, in diſciplinarum chemicarum ordinatione a Chemicis non multum actum eſt.

Exercitatio de tribus chemicorum principiis et quinta eſſentia, Bremae 1621.

Re-

Reſponſio ad animadverſiones, quas anonymus quidam in Angeli Salae aphoriſmos chymiatricos conſcripſit, Lugd. Bat. 1622.

Exercitatio de natura et conſtitutione ſpagyrices emendatae, Helmſtad. 1623. 4. Libellus omnino eſt eximius.

Aſſertionum chymicarum ſylloge, Petro Laurenbergio oppoſita, Helmſtadii 1624.

Petri Laurenbergii deliria chymica, Bremae 1625.

Exercitium chemicum vltimum ibid. eodem.

Obſervationum ac paradoxorum chymiatricorum libri duo, Lugd. Bat. 1631. 4. Praeclarum opus eſt.

Diſſertatio de Theſſalo in chymicis redivivo, ſeu de vanitate medicinae chemico-hermeticae, Francof. 1639 et 1643.

Libri duo de fermentatione, Lugd. Bat. 1647. 8.

Joan. Baptista Porta, Neapolitanus, circa exitum ſaec. XVI. atque XVII. initium inclaruit.

Magiae naturalis, ſeu de miraculis rerum naturalium libri IV. Antwerp. 1561. 8.

Magiae naturalis l. XX. in quibus ſcientiarum naturalium divitiae atque deliciae demonſtrantur, Neapol. 1569. fol.

De

De deſtillationibus libri IX. quibus certa methodo cuiuslibet mixti in propria elementa reſolutio perfecte docetur, Romae 1608. 4. Argent. 1609. 4.

Joan. Hartmann, Ambergenſis, Archiater Haſſiacus et primus Chymiae Profeſſor Marburgenſis. Poſt ſaeculi XVII. initia inclaruit. Chymicus exercitatiſſimus fuit, et 1631. vivere deſiit.

Diſputationes chemico medicae, Marburgi 1611. 4. ibid. auctae 1614. 4. ibid. auctae 1614. 4.

Praxis chymiatrica, Lipſ. 1633. 4. Francof. 1634. et 1671. 8. Genevae 1647. 1649. et 1664. 8. Lugd. Bat. 1663. 12. cum Cardilucii notis Norimb. 1679. 4.

Hermetiſcher Probier-Stein, Frankf. 1647.

Opera chemico-medica omnia, ibid. 1684. et 1690. fol.

Wernerus Rolfinck, Hamburgicus, natus 1592. denatus 1673. Celebris Chymicus et Medicinae Profeſſor Jenenſis fuit. Teſte Geor. Ern. Stahlio in tract. de ſulphure p. 14. primus chemiam in rectam artis formam redegit, eiusque operationes ex cauſſis, naturae ac rationi conformibus, deduxit, ac tale fundamentum poſuit, cui dein alii multa addendi occaſionem habuerunt.

Non

Non entia chymica, Mercurius metallorum et mineralium, Jenae 1670. 4.

Chemia in artis formam redacta, Jenae 1641. 8. 1661. 4. Genevae 1671. 4. Lugd. Bat. 1671. 12.

Diſſertationes chemicae VI. de tartaro, ſulphure, margaritis, metallis perfectis, antimonio, ferro et cupro, Jenae 1679. 4.

Kenelmus Digby, Eques Anglicus et Cancellarius Regius, vt Mathematicus et Chymicus egregius, circa ſaeculi XVII. medium inclaruit. Obiit 1665. vita eius in Dn. Bayle diction. tom. IV. p. 3041. deſcripta eſt.

Theatrum ſympatheticum cum oratione de pulvere ſympathetico, Norimb. 1660. 12. et 1662. 4. Francof. 1660.

Medicina experimentalis, ſeu pharmaca ſelecta et probata, ibid. 1667. et 1681.

Eröfnung verſchiedener Heimlichkeiten der Natur, ibid. 1661. 1700. et 1708.

Selecta raraque arcana philoſophica et experimenta chemica, ex idiomate Anglicano in Germanicum translata, Hamb. 1684.

Petrus Joan. Faber, Caſtrinovidanenſis, Archiater Regius, vt eximius chymicus, ſaeculo XVII. inclaruit.

Pharmacopoea chymica, Toloſae 1628. 8.
Alchymiſta chriſtianus, ibid. 1632.

Pro-

Propugnaculum alchymiae, ibid. 1645.

Panchymici opus, ibid. 1646. 8. et Francof. 1651. 4.

Panchymici tomus vltimus, Toloſae 1655. et 1656. 4.

Opera chymica, vol. 4. Francof. 1652. 4. idiomate Germanico, Hamb. 1713. 4.

Sapientiae vniuerſalis libri IV. Toloſae, 1654.

GEOR. STARKEY, Anglus, Med. Doctor.

Theophraſti Paracelſi atque Helmontii aſſecla, iactator, et in Galeni ſectatores maledicus fuit.

Medulla verae chemiae, idiomate Anglicano, Lond. 1658. Sub titulo chemiae, cum appendice de liquore alcaheſt, idiomate Germanico, Norimb. 1722. prodiit. Idiomate Batavico, Leowardi 1687. 8.

Pyrotechnia, idiomate Anglicano, Lond. 1658. 12. Belgico, Amſtel. 1687. Germanico, Norimb. 1722. 12. edita eſt.

JO. RUDOLPHUS GLAUBER, circa ſaeculi XVI. medium vt chymicus exercitatiſſimus inclaruit, et Amſtelodami 1657. obiit. Illiteratus fuit, et licet multa bona, maxime in compendio deſtillationis, oſtenderit, et perpulchram experimentorum chemicorum et enchi-

chiriſium copiam congeſſerit; plura tamen eius promiſſa medica et alchymica partim incerta, partim vana ſunt, quin alchemicis conceptibus et ipſe ſpem atque rem ſuam perdidit vid. Joan. Kunckel in laboratorio chymico pr. 3. p. 671. et Geor. Ern. Stahl in obſerv. chem. phyſ. med. anni 1697. p. 41. Teſte Dn. Schelhammero in additam. ad Conringii introd. in artem med. c. XI. §. VI. empyricorum vitio laborans, plura iactavit, quam praeſtare potuit. Tractatus de natura ſalium, Amſtel. 1658 et 1659.

De ſignatura ſalium, metallorum et planetarum, Amſtel. 1685. Pragae 1703.

Deſcriptio artis deſtillatoriae, ſeu novi furni philoſophici, partes V. Amſtel. 1648. 1649. 1651 et 1661. Francof. 1652. Pragae 1700. Appendix partis quintae. Amſtel. 1702. Idiomate Gall. Pariſ. 1659. In hoc libro operationes chemicas autor tanto compendio inſtituere docuit, quanto nemo, circa hanc artem hactenus verſatus, videtur. conf. Conringius in introd. in artem med. p. 371.

Miraculum mundi, ſeu mercurius philoſophicus, Amſtel. 1653. Rotenb. 1653. Hanov. 1653. Francof. 1656.

Tract. de auri tinctura, ſeu auro potabili vero, Amſtel. 1650. 1657. Francof. 1652.

Libel-

Libellus dialogorum, tincturam vniuerſalem concernens, Amſtel. 1663. Pragae 1703.

Opus minerale, pr. 3. Amſtel. 1651. 1652. 1661. Francof. 1651. et 1655. Pragae 1705.

Pharmacopoea ſpagyrica, partes VII. Amſtel. 1663. 1664. 1668. Norimb. 1654. Ad pharmacopoeae ſpagyricae partem ſeptimam appendix, Amſtel. 1669.

Tract. de tartaro ex vini fecibus, ibid. 1657.

— de tribus lapidibus ignium ſecretorum, ibid. 1687. 1688. Pragae 1703.

— de igne ſecreto philoſophorum, Amſtel. 1669.

Libellus ignium, ibid. 1663. Pragae 1703.

Novum lumen chemicum, Amſtel. 1664.

Tract. de tribus metallorum principiis, ibid. 1667.

— de Elia artiſta, ibid. 1668.

— de purgatorio philoſophorum, ibid. eodem.

Proſperitas Germaniae Pars I. Amſtel. 1656. 1665. Pragae 1704. Pars II. Amſtel. 1657. Pragae 1704. Pars III. Amſtel. 1659. Pragae 1704. Pars IV. Amſtel. 1659. Pragae 1704. Pars V. Amſtel. 1660. Pragae 1704. Appendix ad partem quintam, Amſtel. 1661. Pragae 1704.

Schatz- und Sammel-Kaſten, centur. I. et II. Amſtel. 1660. et 1668. centuriae III. IV. et V. ibid. 1660. et 1668.

Glauberi opera chymica, partes II. Francof. 1658.

Glauberus concentratus, ſeu laboratorium Glauberianum, cum furnis et inſtrumentis chemicis, Amſtel. 1668. Breslaviae 1715.

OTTO TACHENIUS, Herfordia Weſtphalus, Pharmacopoeus, et poſtea Doctor Paduanus, diu Venetiis commoratus, ibique ſalem alcalinum volatilem cum fixo remixtum, pro viperino, vendidit, et praxin clinicam exercuit. Ex illius opinione, vitae animalis conſervatio ab alcali et acido pendebat. Judicante Dn. Herm. Boerhaavio in chemia theoretica p. 88. nimius illi et male praeceps chemiae amor fuit; vt vix miniſtram eam, ſed medicinae dominam, aſſumſerit. Dn. Jo. Henr. Schulzius in hiſtor. med. p. 279. Hippocratem, inquit, Tachenius frequentiſſime allegat; vt hominis indocti calliditatem non ſatis mirari poſſis, cum non minori impudentia iunctam, qua vſus eſt, ad autoritatem ſalis ſui vipperini, ſibi adeo lucroſi, ſtabiliendam: ſed larvam homini Joannes Zwelferus in diſcurſu apolegetico adverſus Hippocratem chymicum, et Helvius Dietericus in vindiciis, detraxerunt. Ammanus in irenico p.

16.

16. Hippocrati, inquit, chemiae peritiam tribuentes veſani ſunt, quos inter Tachenius eſt.

Hippocrates chymicus, Venetiis 1666. 12. Brunſvic. 1668. 12.

Clavis medicinae Hippocraticae, Venet, 1669.

Epiſtola de liquore alcaheſt. Hamb. 1655. 4.

JOAN. FRANCISCUS VIGANUS, Veronenſis, ſaec. XVII. Chymicus celebris fuit. Hunc plus manibus, quam meris ideis, laboraſſe, Geor. Ern. Stahlius in tract. de ſalibus teſtatus eſt.

Medulla chemiae, Lond. 1658. 8. variis experimentis aucta 1682 et 1688. 8. Norimb. 1718.

JOANNES MICHAELIS, natus Suſati 1606. Prof. Med. Lipſienſis, 1667. obiit. Teſte Schehamero in additionibus ad Conringii introductionem in artem medic. hic et Rolfinkius, quidquid deinceps in Germania medicorum eruditorum emicuit, pepererunt. Henrici ab Heer Spadacrenen et Joannis Hartmanni praxin chymiatricam edidit Lipſ. 1661. 4.

Ejus animadverſiones in Joannis Schroederi pharmacopoeam, atque annotationes in Werneri Rolfinckii chemiam in operibus omnibus, Norimb. 1698. editis, continentur.

JOANNES BARNERUS, Elbingenſis, natus 1641. Joannis Michaelis diſcipulus, et Regis Poloniarum Archiater fuit. Vir iudicio atque artis experientia inſignis, operationum chemicarum cauſſas in ſcriptis ſuis perdocte tradidit. Hunc et Joannem Bohnium, vno eodemque fere tempore, plus, quam alii, ad labores chemicos rationales contuliſſe, Geor. Ern. Stahlius in tr. de ſulphure p. 15. teſtatus eſt.

Exercitium chemicum delineatum, Batavii 1670.

Chemia philoſophica cum doctrina ſalium, medicamentis ſine igne culinari parabilibus, et chemiae exercitio, Norimb. 1689. 8. Liber hic inter optima illius temporis compendia merito referendus eſt. Vindiciae experimentorum et dogmatum ſuorum, Auguſt. Vindelic. 1667.

Demonſtratio, ſpiritum vini eſſe ſine acido, cum modo ſales volatiles oleoſos conficiendi, Lipſ. 1675.

PHILIPPUS MÜLLER, Friburgenſis, poſt ſaec. XVII. initia claruit, et de rebus chemicis bene meritus eſt.

Miraculorum et myſteriorum chemico-medicorum libri quinque, liber I. de philoſophorum lapide. l. II. de transmutationibus particularibus. l. III. de praeparationibus ra-

rio-

rioribus ex mineralibus praecipuis. l. IV. de modis ſecretioribus aquas ſtillaritias, eſſentias, tincturas, ſales philoſophicos, balſama et extracta ex vegetabilibus faciendi, l. V. de medicamentis rarioribus. Acceſſerunt tyrocinium chymicum, et novum lumen chymicum, Regiomontii et Lipſiae 1614. 12. Wittenb. 1623. 12. Rothomagi 1651. 12. Genevae 1660. 8. Pariſ. 1644. 12. Amſtel. 1659. 12. ibid. 1659 et 1668. 8. Poſteriores duas editiones Gerh. Blaſius notis illuſtravit, et Zach. Brendelii chemiam adiecit.

LAURENT. HOFFMANN, Hala Magdeburgicus, obiit 1630.

Roſarium minerale ſpagyricum, Halae Magd. 1711. 4.

Commentatio de vero vſu et abuſu medicamentorum chymicorum, ibid. eod. Thavmatophylacium ibid.

CHRISTIAN. LANGIUS, natus Luccaviae 1619. Med. Doctor. et Ordinis Med. Lipſienſis Aſſeſſor fuit, anno 1662. obiit.

Tractatus de thermis Carolinis, Lipſ. 1653.

Collegium chymicum ibid. 1704. curante Dn. Rivino, editum fuit.

PETRUS POTERIUS, Andegavenſis, Medicus Regius, poſt initia ſaeculi XVII. in-

claruit, atque de rebus chemicis bene meritus fuit.

Pharmacopoea ſpagyrica, Colon. 1624. 12. Bononiae 1622. 8. ibid. 1635. 4.

Opera omnia medico chymica, Lugd. 1645. 8. ibid. 1653. 8. Francof. 1666. 8. ibid. 1698. 4. cum Frid. Hoffmanni annotationibus atque additamentis.

JOANNES BOHNIUS, natus 1640. Profeſſor Lipſienſis, vir acri iudicio praeditus et tam in chemia, quam aliis medicinae partibus, exercitatiſſimus ac meritiſſimus fuit. Eum Rolfinckio aliisque in chemia praeſtitiſſe, Geor. Ern. Stahlius in tr. de ſulphure p. 15. iudicavit. Illum in chemicis exercitatiſſimum, magnaque laude dignum, Herm. Boerhaave in chemia theoretica p. 88. nominavit.

Epiſtola de alcali et acidi inſufficientia pro elementorum corporum naturalium munere gerendo, Lipſ. 1675. 8.

Experimenta et dubia chemica auri et argenti ſolutionem ſpectantia, quae in actis erud. Lipſ. 1683. p. 409. propoſita ſunt.

Diſſertationes chemico-phyſicae, quibus tract. de aëris in ſublunaria influxu acceſſit, Lipſ. 1685. 4. ibid. 1696. 8.

HERMANN. CONRINGIUS, Norda Friſo, natus 1606. Polyhiſtor. et Med. Prof. Helm-

Helmſtad. et plurium Magnatum archiater, Anno 1681. fatis ceſſit.

Exercitationes de fermentatione Platonica, cum Theſſalo in chymicis redivivo, et anatomia fermentationis Platonicae A. G. Billichii, Francof. 1639. 8. ibid. 1643. 8.

Liber de Hermetica Aegyptiorum vetere, et Paracelſicorum nova medicina, quo ſimul in Hermetis trismegiſti omnia, ac vniverſam cum Aegyptiorum, tum chemicorum, doctrinam animadvertitur, Helmſtad. 1648. 4. auctus et emendatus, ibid. 1696. 4.

CASPAR CRAMER, Med. Prof. Erfurthenſis, obiit 1682.

Collegium chymicum, curante Juſſo Veſti, Erfordiae 1688. editum.

Diſſ. de metallorum transmutatione, ibid.

JOANN. ANDR. STISSER, natus 1657. Luchoviae in ducatu Luneburgenſi, Prof. Med. Helmſtadienſis.

Acta laboratorii chemici, in Academia Julia, tribus ſpeciminibus comprehenſa, Helmſtad. 1690. 1693. 1698. 4.

Epiſtola ad Leibnitium de variis chemiae erroribus, ibid.

GEORG. WOLFGANG WEDEL, Golſa Luſatus, natus 1645. Chemiae et Med. Prof.

Prof. Jenenſis celebris, denatus 1710. Tam in chemicis, quam medicis, optime meritus eſt, et ſcripta eius oratione diſtincta ac ſtilo plano conſignata ſunt. Illum omnes pharmaciae ſcriptores, quin ipſum praeceptorem ſuum Rolfinckium, ſuperaſſe, Dn. Schelhammer in annot. ad Conringii introductionem in artem medic. c. XI. §. VI. p. 386. perhibuit.

Non entia chymica, Francof. 1670. 12.

Specimen experimenti chymici de ſale volatili plantarum, ibid. 1672. Jenae 1675.

Tabulae chemicae XV. in ſynopſi vniverſam chymiam exhibentes, Jen. 1692.

Pharmacia in artis formam redacta, ibid. 1677. 4.

Tract. de compoſitione medicamentorum extemporanea, ibid. 1697.

Pharmacia acroamatica, ibid. 1686. 4.

Introductio in alchemiam, ibid. 1705. 4.

Compendium chemiae theoreticae et practicae, ibid, 1715. 4.

Diſſ. de fermentis chymicis, ibid. 1695.

— de oleis ſtillatitiis, ibid. 1696.

Progr. de Mercurio philoſophorum, ibid. 1697.

Schediasma de ſale volatili oleoſo, ibid. 1711. 4.

NIC

NIC. LE MERY, natus 1645. Pharmaciae diu operam dedit, Pharmacopoeus Regius fuit, et denique Doctoris gradum aſſumſit. Denatus 1715. In experimentis chymicis ingredientium pondus autor accurate determinavit, eiusque annotationes laude dignae ſunt. Cours de Chymie, a Paris 1675. 1682. et 1757. 4. Lugd. 1716.

Idiomate latino, Genevae 1681. Idiomate German. cum notis Dn. Zimmermanni, Dresdae 1754. 8. Idiom. Italico, Venetiis 1763. 8. vol. 3.

Pharmacopée univerſelle, à Paris 1697. 1754. 4. 1764. 4. vol. 2.

Tract. de antimonio, Pariſ. 1707. 12.

Actis Acad. Regiae Scient. Pariſinae nonnullos commentarios chemicos v. c. de Mercurio ſublimato corroſivo, de alumine et vitriolis inſeruit.

NICOL. LE FEVRE, poſt ſaec. XVII. floruit.

Cours de Chymie, à Paris 1651. 12. vol. 5.

Traité de la Chymie, ibid. 1660 et 1757. 8. vol. 5.

Jo. Franc. Vigani medulla Chemiae variis experimentis aucta, Lond. 1683.

JAC. LE MORT, natus Arnhemii 1650. Chem. et Med. Prof. Lugdun. obiit 1718.

Phar-

Pharmacia et chemia medico phyſica, rationibus atque experimentis inſtructa, Lugd. Bat. 1684. 4. aucta ibid. 1688. Idiomate Batav. Amſtel. 1696.

Facies et pulcritudo chemiae ab afflictis maculis purificata, atque ad veras naturae ſuae leges exornata, Lugd. Bat. 1712. 8.

JOAN. CONRAD. BARCKHUSEN, Horna Weſtphalus, nat. 1666. Medic. Prof. in academia Traiectina, denatus 1723.

Pyroſophia, ſive elementa chymiae, Lugd. Bat. 1698. pr. 3. 4. In quo libro de Jatrochemia, metallurgia et alchemia autor egit. In fine clenchi aliquot laborum chemicorum, in laboratorio Traiectino exantlatorum, acceſſerunt.

Acroamata, in quibus complura ad Jatrochymiam et Phyſicam ſpectantia explicantur, Traiect. Bat. 1703. 8.

Pharmacopoea ſynoptica, Francof. 1690. 12. Editio auctior Ultraiecti, Bat. 1696. 8.

Compendium ratiocinii chymici, more Geometrarum concinnatum, Lugd. Bat. 1712. 8.

CHRISTOPH LOVE MORLEY, Anglus, ſaec. XVII. vixit.

Collectanea chymica Leidenſia, id eſt, Maeſtina, Margraviana et le Mortiana, trium in aca-

academia Lugduno Batava Profeſſorum opus, quingentis et amplius proceſſibus adornatum, Lugd. Bat. 1684. 4.

MICH. ETTMULLER, natus Lipſ. 1644. In Academia patria Med. Profeſſor, Barneri atque Rolfinckii diſcipulus fuit.

Diſſertatio de Hippocratis medicina chymica, Lugd. Bat. 1671.

Opera pharmaceutico-chymica, ibidem 1686. 4.

Chemia rationalis atque experimentalis curioſa, Lugd. Bat. 1689. 4. Liber hic, poſt autoris mortem, non ſine pluribus mendis, editus fuit.

ANONYMUS (MAETS).

Chemia rationalis, Lugd. Bat. 1687. 4.

GEOR. WILSONIUS, ANGLUS, circa ſaec. XVI. exitum inclaruit, Chemiae per XL. fere annos indefeſſam operam dedit, atque in experimentis chymicis adornandis exercitatiſſimus fuit.

Curſus Chymiae, idiomate Anglico, Lond. 1699. 8. Prima eius pars de metallis et mineralibus, altera de vegetabilibus, et tertia de animalibus agit.

GEOR. ERNEST. STAHLIUS, natus Onoldi in Franconia 1660. Profeſſor Medicinae

cinae in Acad. Halenſi, et poſtea Archiater Regius, obiit Berolini 1734. Inter optimos exercitatiſſimosque Chymicos merito refertur. Obſervationes phyſico-chemico-medicae, Halae Magd. 1697 et 1698. 8.

Zymotechnia fundamentalis, ibid. 1697. 8. Idiomate Germanico, atque egregiis notis aucta, Francof. et Lipſ. 1734. 8.

Diſſ. de pyrotechniae, docimaſiae et metallurgiae fundamentis, Halae Magd. 1700. Idiomate German. ſub titulo: Anweiſung zu der Metallurgie, oder der metalliſchen Schmelz- und Probier-Kunſt, Leipz. 1720. 8.

Specimen Becherianum, phyſicae Becheri ſubterraneae annexum, Lipſ. 1703. 8. Germanice ſub titulo: Einleitung zu der Grund-mixtion, ibid. 1720. 8.

Ars tinctoria fundamentalis et experimentalis, idiom. Germ. 1703.

Opuſculum chymico-phyſico-medicum, ſeu ſchediasmatum pluribus annis in publicum emiſſorum, nunc in vnum volumen collectorum, faſciculus, procurante Dn. Alberti, Halae Magd. 1715.

Zufällige Gedanken und nützliches Bedenken über den Streit von dem ſogenannten Sulphure, Halle 1718. 8. Idiomate Gallico, à Paris 1766. 12.

Solutio Martis in puro alcali, atque anatomia ſulphuris communis, ibid. 1711.

Be-

Bedenken von der Verbeſſerung der Metalle, Nürnberg. 1720.

Gründliche Einleitung in die Chymie, Leipz. 1720.

Fundamenta chymico pharmaceutica, Hernſtadii 1721. Büdingae 1728. 8.

Bedenken und Erläuterungen über Bechers Naturkunde der Metalle, Frankf. und Leipz. 1723.

Tract. de ſalibus, Halae Magd. 1723. idiom. Germ. ibid. 1765.

Fundamenta chymiae dogmatico-rationalis et experimentalis, Norimb. 1723. 1732 et 1746.

Abhandlung von dem Salpeter, Frankf. und Leipz. 1734.

Experimenta, obſervationes et animadverſiones chymicae et phyſicae, Berol. 1731. 8.

JOAN. MAUR. HOFFMANN, natus Altorfii 1653. In Academia patria primus Chymiae Profeſſor, Marchionis Onoldino Brandenburgici Archiater, denatus 1727.

Acta laboratorii chymici Altdorfini, Norimb. 1719. 4.

JO. HELFRIC. IUNCKEN, Kahlera Haſſus, natus 1648. Med. Doctor et Ser. Haſſiae Landgravii a conſili aulicis, denatus 1726.

1726. Promiſcuam variorum, non ſemper optimorum, medicamentorum collectionem exhibuit.

Chymia experimentalis curioſa, ex principiis mathematicis demonſtrata, Francof. 1681. et 1701. 4. Recentior eius editio ſub titulo Medicus praeſenti ſaeculo per chymiam accommodandus, ibidem 1683. prodiit.

Concordantia pharmaceuticarum compoſitionum, ibid. 1696. 4.

Corpus pharmaceuticum chymico-medicum, ibid. 1711.

GERHARDUS GORIS, Med. Doctor, Lugduni Bat. commoratus.

Chymia ab inutili verborum pondere, oſtentatione et ſophiſtarum ſciolorumque compedibus liberata, ſibique reſtituta, Lugd. Bat. 1702. 8.

Mercurius triumphator, ibid. 1717. 8.

JOAN. FREINDIUS, Med. Doctor, obiit Londini 1728.

Praelectiones chemicae Oxonii habitae, in quibus omnes fere operationes chemicae ad vera principia, atque ipſius naturae leges, rediguntur, idiomate Anglico, Lond. 1709. Latino Amſtel. 1710. 8. et Pariſ. 1735. 4.

FRID. HOFFMANN, natus Halae Magd. 1660. Boruſſorum Regis a conſil. intimis et in

in Academia patria Medicinae profeſſor. Denatus ibid. 1742. De Chymia et Medicina optime meritus eſt.

Annotationes et additamenta ad Petri Poterii opera practica et chymica, Francof. 1698. 4.

Obſervationum phyſico-chemicarum libri tres, Halae Magd. 1722. 4. Idiomate Gallico, Pariſ. 1754. 12. vol. 2.

Chymia rationalis et experimentalis, ſive collegium chymicum curioſum, Hamburg. 1756. 8.

Analyſis reguli antimonii medicinalis, Halae Magd. 1698.

Diſſert. de thermis Carolinis, ibid. 1695.

— de generatione ſalium, ibid. 1701.

— de acido vitrioli vinoſo, ibid. 1732.

— de ſale medicinali Carolinarum, ibid. 1734.

— de praecipuis Germaniae fontibus medicatis, ibid. 1724.

Examen chemico-medicum fontis Sedlitzenſis, ibid.

Christoph Glaser, Helvetius, Pharmacopoeus Regius, Chemiae Pariſiis diu operam dedit. Mſr. Fontanelle dans l'hiſtoire du renouvellement de l'Academie Royale des Sciences tom. 2. p. 173. dit: Mſr. Gla-

ſer, étoit un vrai Chymiſte, plein d'idées obſcures, avare de ces idées, et très peu ſociable.

Traité de la Chymie, à Paris 1663.

Hodegus chymicus, idiomate Germ. ſub titulo Chymiſcher Wegweiſer, Jenae 1684. et 1696.

Novum laboratorium medico-chymicum, idiom. Germ. Norimb. 1677.

Urban. Hierne, Svecus, Archiater Regius et à conſil. rer. metall.

Acta et tentamina chymica in regio laboratorio Holmienſi, cum praemiſſa manuductione ad experimenta rite perficienda, Holm. 1712. a Dn. Wallerio aucta, ibid. 1653. 8.

Hermann Boerhaave, natus 1668. denatus 1738. Med. Prof. Lugd. Bat. Erat vir profunde doctus, ſolertiſſimus et de rebus chymicis ac medicis optime meritus. Etiam in ſcriptis ſuis chymicis ſtilo puriore, prae aliis, vſus fuit.

Elementa Chymiae, Lugd. Bat. 1732. 4. tom. 2. Idiomate Anglicano 1735. Gallico, Lugd. Bat. 1752. vol. 2. Pariſ. 1724. 8. ibid. 1754. 12. vol. 6. Prior vero editio Pariſina genuina non eſt. Idiomate Germ. Lipſ. 1752. et Berol. 1762. 8. In parte Chemiae theoretica de Phyſicis magis, quam de Chymicis, autor

autor egit. Dantur etiam nonnullae ſpuriae huius libri editiones, inſcio atque invito autore, typis excuſae.

Oratio de Chymia errores ſuos expurgante, Lugd. Bat. 1718.

Synopſis Chymiae Boerhavianae, cum notis infeſtis, Lond. 1732. ſine his Gallice, Pariſiis 1740. 8. et Germánice, Goettingae 1740. 8. prodiit.

Herm. Frid. Teichmeyer, natus Mundae Hanoveranae 1680. denatus 1744. Profeſſor Medicinae Jenenſis optime meritus fuit, et ſcripta ejus oratione diſtincta ac ſtilo ſatis puro exarata ſunt.

Inſtitutiones chymiae dogmaticae et experimentalis, Jenae 1729. et 1752.

Programmata V. de phosphoris, ibid. 1731-1733.

Diſſ. de arcano tartari, ibid. 1730.

— de anodynis quibusdam mineralium ſpiritibus, ibid. 1731.

— de Coralliorum rubrorum tincturis, ibid. 1734.

Gottfr. Roth, Med. Doctor et Practicus Lipſienſis. Natus 1679. obiit 1710.

Gründliche Einleitung in die Chymie, nebſt einem Anhang von den metalliſchen Salzen, Lipſ. 1717. 1721. 1723. 1727. 1739. 1750. 8.

Gallice cum Menderi analyſi, curante Dn. Clauſier, Pariſ. 1741. 12. Liber hic inter ordinatiſſima optimaque chemiae compendia merito referendus eſt.

Diſſert. de ſulphure vitrioli anodyno. Lipſ.

CHRISTIANUS DEMOCRITUS (DIPPEL) Haſſus, ex Theologo Medicinae Doctor. In Chymicis quaedam vtilia invenit.

Vitae animalis morbus et medicina origini ſuae vindicata, Lugd. Bat. 1711. 8.

Idiomate Germ. nebſt der Beſchreibung aller Chymiſchen Verſuche des autoris, Frankf. und Leipz. 1713. et 1736.

JOAN. JUNCKER, Londorfio Haſſus, natus 1680. Prof. Med. Halae Magd. obiit 1759. Dogmata Becheriano-Stahliana, quin et propria ſua experimenta, diſtincte propoſuit; plura tamen ad chemiam non pertinentia admixta ſunt. Se in chymicis a Dippelio profeciſſe, ab ipſo mihi relatum eſt.

Conſpectus chemiae theoretico practicae, Halae Magd. 1730. 1738. 1744. 1750. 4. vol. 2. Germanice, curante Dn. Langio 1739. 1753. vol. 3. Gallice, curante Dn. Machy, cum hujus notis, Pariſ. 1757. 12. vol. 6.

Diſſ. de calce viva, Halae Magd. 1733.
— de acidis dulcatis, ibid. 1743.

PE-

Petrus Gerike, Med. Prof. Helmſtad.

Fundamenta chemiae rationalis, Guelpherb. 1740. 8.

Diſſ. de materia perlata, Helmſt. 1737.

— de lapide philoſophorum, ſeu de medicina vniverſali vera an falſa? ibid. 1742.

Jo. Henr. Schultze, Med. Prof. Altorfenſ. dein Halenſ. meritiſſimus.

Praelectiones in diſpenſatorium Brandenburgicum, Halae 1735. 8. Norimb. 1753. quae editio inſigniter aucta eſt.

Chymiſche Verſuche, Halae Magd. 1745. 8.

Diſſ. de antimonio diaphoretico, ibid. 1738.

— de metallorum analyſi per calcinationem, ibid. eodem.

— ſiſtens examen chemicum radicis ſquillae marinae, ibid. 1739.

Petrus Joseph. Maquer.

Elemens de Chymiae theoretique, à Paris 1749. 12.

Elemens de Chymie pratique, ibid. 1751. 12. 2. tom. recuſa ibid. 1754. 12. vol. 2. et 1756. 12.

Idiomate German. ſub titulo: Anfangs-Gründe der theoretiſchen und practiſchen Chymie, Leipz. 1752. et 1753.

Dictionaire de Chymie, contenant la theorie et la pratique de cette ſcience, avec ſon application à l'hiſtoire naturelle, phyſique, medicine et oeconomie animale, à Paris 1766. 8. vol. 2.

Idiomate Germ. ſub titulo: Chymiſches Wörterbuch, oder allgemeine Begriffe der Chymie, mit Leonhardi Zuſätzen, vol. 2. Leipz. 1780.

Plan d'un cours de Chymie experimentale et raiſonnée, avec un diſcours hiſtorique ſur la Chymie, par Mſr. Maquer et Mſr. Baumé, à Paris 1757. 8.

Joan. Frid. Cartheuser, Med. Prof. Francof. ad Viadrum, obiit 1771. vir in chemia exercitatiſſimus, et fide dignus fuit.

Elementa chymiae dogmatico-experimentalis, Halae Magd. 1736. Francof. ad Viadr. 1753. et 1766. 8.

Pharmacologia theoretico-practica, Berol. 1745. auctior ibid. 1770.

Diſſ. de carminantibus, Francof. 1753.

— de praecipuis balſamis nativis, ibid. 1755.

— de ſale mirabili Glauberiano nativo, ibid. 1764.

— de ſimplicibus balſamicis et aromaticis, ibid. eod.

Diſſ.

Diſſ. de cortice caryophylloide Amboinenſi, vulgo Culilawan dicto, ibid. 1753.

— de oleo Kaieput, ibid. 1754.

— de naphtha, ſeu petroleo, ibid. 1763.

— de genericis quibusdam principiis hactenus neglectis, ibid. eod.

Hieron. Ludolph, natus Erford. 1708. In academia patria Phil. et Med. Prof. dein archiater Electoris Mogunt. Denatus 1764. Proceſſibus chymicis multum laboris ſumtuumque impendit; ſed aſſerta eius non ſemper ſatis tuta ſunt.

Die in der Medicin ſiegende Chymie, 5 Theile, Erfurth 1743 1750.

Zugabe zu der in der Medicin ſiegenden Chymie, ibid. 1750. 4.

Vollſtändige und gründliche Einleitung in die Chymie, ibid. 1752. 8.

Diſſert. de acidi vitrioli praeſtantia, ibid. 1739.

— de ſalibus vegetabilium acidis, ibid.

Christoph. Andreas Mangold, natus Erfordiae 1719. In academia patria Philoſ. et Med. Profeſſor, denatus ibid. 1767. In chemicis vir diligens, iudicio praeditus, et fide dignus fuit.

Chymiſche Erfahrungen und Vortheile, Erfurth 1748. 4.

Fortgeſetzte chymiſche Erfahrungen und Vortheile, welche vornemlich in einer Widerlegung der Ludolphiſchen in der Medicin ſiegenden Chymie, und einigen in der Medicin nützlichen Verſuchen, beſtehen, Arnſtadt 1749. 4.

Parti primae et ſecundae actorum Acad. Scient. Electoral. Mogunt. experimenta atque obſervationes de coloribus, de cinnabari &c. inſeruit.

I. G. Wallerii chemiam phyſicam in idioma Germ. transtulit, Gothae 1761. 8.

Rudolph. Augustin. Vogel, Erfordia Thuringus, Med. Prof. primar. et Archiater Regius in Acad. Goettingenſi, denatus ibid. 1774.

Erat vir perdiligens, bono iudicio praeditus, atque in chemicis aliisque diſciplinis bene meritus.

Progr. quo chemicorum experimenta, de corporum quorundam igne calcinatorum ponderis incremento, examinat, Goett. 1753. 4.

Inſtitutiones chemiae, Goettin. 1755. 8. Lugd. Bat. et Lipſ. 1757, Francof. et Lipſ. 1762. Idiom. Germ. et annotationibus a Dn. J. C. Wiegleb auctae, Vinar. 1775.

Diſſ. de nitro flammante, Goet. 1762.

— de analyſi ſimplicium medicamentorum chemica, ad virtutes eorum determinandas hactenus perperam adhibita, ibid. 1764.

Diſſ.

Diſſ. Mercurius vitae mercurii non expers, ibid. 1765.

Progr. de varia, et inter hanc optima, conficiendi reguli antimonii medicinalis ratione, ibid. 1765.

Obſervationes chemicae miſcellae, ibid. 1768.

Diſſ. de variis calcinationis modis, et potioribus corporum inde oriundis mutationibus, ibidem 1770.

Actis ſocietatis Regiae Scient. Goettingengenſis perutiles quasdam obſervationes et experimenta chemica inſeruit.

Gottfried Einſporn

Beſchreibung einiger ſonderbaren chymiſchen Verſuche, nebſt der Antwort auf die Zweyſporniſche Beſtreittung, Erlangen 1751. 8.

NICOL. LE FERE

Cours de Chymie, a Paris 1751. 12. vol. 5.

JOSEPHUS MARZUCCHI

Nova et vera chemiae elementa, Batav. 1751. 8.

COMES DE GARAYE

Chymie Hydraulique,

Ex idiomate Gallico in Germanicum translata, Francof. 1755. 8.

Anton. Rudiger, Med. Doctor.

Syſtematiſche Anleitung zu der reinen und überhaupt applicirten, oder allgemeinen Chymie, Leipzig 1756. 8.

Jo. Christ. Zimmermann, Med. Doctor.

Allgemeine Grundſätze der theoretiſch practiſchen Chymie, Dreßden 1755 et 1756. vol. 3.

Anonymi Sammlungen chymiſcher Experimente einer Geſellſchaft in dem Erzgebürge, Berlin 1753-1759.

ANONYMUS (DOSIE)

The Elaboratory laid open, or the ſecrets of modern Chymiſtry and Pharmacy revealed. Lond. 1758. 8. Melioribus ſcriptis chemicis accenſendum eſt.

JAC. FRIED. SPIELMANN, Med. Prof. Argentoratenſis.

Praeter ſua, noſtratum atque Gallorum inventa chemica ſcite propoſuit. Inſtitutiones chymiae, Argent. 1763. 8. et ibid. 1766. 8.

Idiomate Gallico, Pariſ. 1771. 8.

Syllabus medicamentorum, Argent. 1777.

Diſſ. de principio ſalino, ibid. 1740.

Experimenta circa naturam bilis, ibid. 1767.

Diſſ. ſiſtens examen acidi pinguis, ib. 1769.

MSR. DE MACHY. Pharmacopoeus et Chymiae Demonſtrator.

In-

Inſtituts de Chymie, ou principes elementaires de cette ſcience à Paris 1766. 12. vol. 2.

Procedes chymiques rengés methodiquement et definies, avec le précis d'une nouvelle table de combinaiſons ou rapports, ibid. 1779.

L'art du deſtillateur des eaux fortes, ibid. 1773.

Ernest. Gottfr. Kurella, Med. Doctor.

Chymiſche Verſuche und Erfahrungen, Berlin 1756. 8.

G. H. Koenigsdoerfer

Geöfnetes laboratorium, oder entdeckte Geheimniſſe der heutigen Chymiſten und Apotheker, Altenb. 1760. 8.

Anonymi Grunddveſte der Chymie, Frankfurth 1764. 8.

Joan. Geor. Model, Pharmacopoeus celebris, Med. Doctor, et C. M. Ruthen. a conſiliis aulicis, obiit Petropoli 1775.

Abhandlung von den Beſtandtheilen des Boraxes, bey Gelegenheit der Unterſuchung eines Perſiſchen Salzes, Stuttgard 1757. 8.

Verſuch und Gedanken über ein natürliches Salmiac, nebſt Erörterung einiger von dem Hrn. Baron gemachten Einwürfe über das Perſiſche Salz, Leipz. 1758. 8.

Chy-

Chymiſche Nebenſtunden, Petersb. 1762. 8. Derſelben Fortſetzung ibid. 1768. In quibus de oleo animali Dippelii, de aquis quibusdam ſoteriis, de ſale alcalino naturali, de tinctura antimonii nigra &c. egit.

Recreations phyſiques, économiques, et chymiques, cum additamentis Dni. Parmentier, à Paris 1774.

Diſquiſitio de fontium ſoteriorum contentis vid. Commerc. liter. Norimb. 1745. p. 49.

ANONYMUS (D. M.)

Erſtes und 2tes Hundert mit Fleiß angeſtellter und ſorgfältig aufgezeichneter chymiſcher Verſuche und Erfahrungen, Flensb. 1766. 8. 3tes-6tes hundert, ibid. 1767. 1768. 8.

GOTTFR. AUG. HOFFMANN, J. U. L.

Die Chymie zum Gebrauch des Hauswirths, Künſtlers, Manufacturier, Fabricanten und Handwerkes, Leipz. 1757. 8.

Chymiſcher Manufacturier und Fabricant, darin die Anfangs-Gründe der Metallurgie, Pharmacie, der Künſte, Handwerker und Wirthſchaft abgehandelt worden, Gotha 1758. 8.

ANTON BAUMÉ, Pharmacopoeus et Chymiae Lector Pariſienſis.

Ma-

Manuel de Chymie, ou expoſé des operations et des produits d'un cours de Chymie, à Paris 1764. et 1766. 12.

Elemens de Pharmacie theoretique et practique, ibid. 1762. et 1770. 8.

Diſſert. ſur l'aether, dans laquelle on examine les differens produits des melanges de l'eſprit de vin avec les acides minereaux, à Paris 1757. 12.

Memoires ſur les argilles, ou recherches et experiences chymiques et phyſiques ſur la nature des terres les plus propres à l'agriculture, et ſur les moyens de fertiliſer celles, qui ſont ſteriles, à Paris 1770. 8.

Chymie experimentale et raiſonnée, à Paris 1773. tom. 3.

Idiomate Germ. ſub titulo erleuterte Experimental-Chymie, Leipz. 1775. pr. 3.

JOAN. HENR. GOTTL. DE JUSTI, Regum Boruſſ. et Magnae Britan. a conſil. rerum metall.

In ſcriptis ſuis plura bona, quandoque tamen dubia protulit.

Entdecktes Geheimniß der neuen Sächſiſchen Farben, nebſt einigen Betrachtungen der Färbekunſt, Wien 1750. 8.

Neue Warheiten zum Vortheil der Naturkunde ꝛc. faſciculi XII. Lipſ. 1754-1758.

Chy-

Chymiſche Schriften, worin das Weſen der Metalle, und die wichtigſten Chymiſchen Arbeiten, vor den Nahrungsſtand und das Bergwerkswesen, ausführlich abgehandelt worden, Berlin 1760 et 1761. vol. 2. et 1771. 8.

Beyträge zu der Beförderung der Naturkunde, vol. 1. Halae Magd. 1774.

CAROL. WILH. POERNER, Med. Doctor, et Elect. Saxon. a conſil. rerum metall.

Delineatio pharmaciae chymico-therapevticae, Lipſ. 1764. 8. ibid. 1768. 8.

Anmerkung über Herrn Beaumé Abhandlung von dem Thon, oder chymiſche und phyſikaliſche Unterſuchungen und Verſuche von der Natur der zu dem Ackerbau geſchickten Erden, und von den Mitteln die unfruchtbaren fruchtbar zu machen, Leipz. 1721. 8.

Chymiſche Verſuche und Bemerkungen zum Nutzen der Färbekunſt pr. 3. Leipz. 1772 et 1773.

CAROL. ABRAH. GERHARD, Boruſſ. Regis a conſil. rerum metall.

Disquiſitio phyſico-chemica granatorum Sileſiae et Bohoemiae, Francof. ad Viadr. 1760.

Beyträge zu der Chymie und Naturgeſchichte des Mineralreichs pr. 2. Berlin 1773. und 1776.

Jo.

JO. ANTON. SCOPOLI, Prof. hiſt. nat. Paviae.

Tentamina phyſico-chemica de hydrargyro et vitriolo Idrienſibus, Venet. 1761.

Principia mineralogiae ſyſtematicae et practicae, cum regulis nonnullis generalibus ad docimaſiam et pyrotechniam pertinentibus, Pragae 1772.

Fundamenta Chemiae publicis praelectionibus accommodata, ibid. 1777. et Paviae 1780.

DN. DE MORVEAU, MARET ET DURANDE.

Elemens de Chymie theoretiques et pratiques, redigés dans un nouvelle ordre d'apres les couvertes modernes, pour ſervir aux cours publics de l'Academie de Dijon, à Dijon 1774. 8. tom. 1.

JOAN CHRISTIAN. WIEGLEB, Pharmacopoeus celebris Langenſalzenſis.

Kleine chymiſche Abhandlungen von dem Nutzen der Erkenntniß des acidi pinguis bey der Erklährung verſchiedener chymiſchen Erſcheinungen, Langenſalza 1767.

Fortgeſetzte kleine chymiſche Abhandlungen, ibid. 1770. 8.

Vertheidigung der Meyeriſchen Lehre von dem acido pingui gegen verſchiedene dawider gemachte Einwürfe, Altenb. 1770. 8.

Chy-

Chymiſche Verſuche über die alcaliniſchen Salze, Berlin 1774.

Handbuch der allgemeinen Chymie, pr. 1. Berlin 1780.

Hiſtoriſch critiſche Unterſuchung der Alchymie, oder eingebildeten Goldmacherkunſt, Vinariae 1777.

Reviſion der Grundlehren von der Verwandſchaft der Cörper, Erfurth 1780. 4.

JOAN. ROSENSTENGEL

Kunſt auf die vortheilhafteſte Art Eßig zu brauen und anzuſetzen, nebſt Auszügen aus den neuſten öconomiſchen Schriften, worin von dieſer Wiſſenſchaft gehandelt worden, Sorau 1774. 8. Bonae notae liber eſt.

JOH. JOACH. LANGE,

Grundlegung zu der Chymiſchen Erkenntniß der Cörper, Halle 1770. 8.

C. DE SALUZE

Reflexion ſur un eſſay de chymie comparée 1773.

LUD. TESSARI

Chemiae elementa in aphoriſmos digeſta, cum prodromo de phlogiſto in coloranda corporum ſuperficie, Venet. 1772. 8.

M. ROUELLE

Tableau d'analyſe chimique, ou procedés du cours de Chymie, à Paris 1774. 12.

J. G.

J. G. Krüger, Prof. Helmſtad.
Vierter Theil der Naturlehre von der Chymie, Halle 1774. 8.

J. C. P. Erxleben, Prof. Goetting.
Anfangsgründe der Chymie, Göttingen 1775. 8.

H. T. SCHEFFER.
Föreläſnigar, rörandae Salter, Jordarter, Vatten, Fetmor, Metaller, och Färning ſamlade, Upſal 1775. 8. In idioma Germ. transl. Gryphsw. 1779. 8.

STRUVE
Proſpect d'un cours de chymie theorique et experimentale, Lauſanne 1777. 8.

Anonymi Elemens de chymie theorique et practique, redigés en ordre d'après les decouvertes modernes, à Dijon vol. 3. 1777. et 1778. Idiom. Germ. Lipſ. 1779. pr. 1.

C. E. WEIGEL
Grundriß der reinen und angewandten Chymie, pr. 2. Greifswald 1777.

Anonymi Introduzione alla chimica, a Piſtojia 1777. 4.

## Caput III.

### DE CHYMIAE PHYSICAE SCRIPTORIBUS.

Franciscus Baconus de Verulamio, eques Anglus, natus 1562. denatus 1626. Teſte Hermanno Boerhaave in chemia theoretica p. 82. Chemiam phyſicam ſummus Verulamius inchoavit, atque ex pulcherrimo magni dictatoris inſtituto immortalis Rob. Boyleus promovit.

Tract. de dignitate et augmento ſcientiarum, Lond. 1623. fol.

Inſtauratio magna, ibid. 1620.

Hiſtoria naturalis et experimentalis de ventis, cui annexus eſt aditus ad hiſtoriam ſympathiae et antipathiae rerum, ſulphuris, mercurii et ſalis &c. Lugd. Bat. 1638. 16. Amſtel. 1662. 12.

Hiſtoria naturalis et experimentalis de forma calidi, ibid. 1662.

De variis motus ſive virtutis activae ſpeciebus, ibid. eod.

Opera omnia ex Anglicano in idioma latinum translata, Francof. 1665. fol. Havniae 1694. fol.

Scripta in naturali et vniverſali philoſophia, Amſtel. 1685.

Ste-

Stephanus Claveus, Gallus, inclaruit ante ſaeculi XVII. medium.

Principes de nature, à Paris 1635. 8.

Cours de Chymie, ibid. 1646. 8.

Robertus Boyle, Eques Hibernus, natus 1627. obiit 1691.

Philoſophiae corpuſcularis aſſecla celeberrimus fuit, atque, ad variarum rerum naturam indagandam, nec laboribus nec ſumptibus pepercit. Se Boylei experientiam ac rationem perpetuo extollere, Geor. Ern. Stahlius in obſerv. chym. phyſ. medic. anni 1697. p. 391. teſtatus eſt. Aſſerente Dn. Frid. Hoffmanno, in praefatione ad obſervationes phyſico-chemicas, Boyleus inter veteres vnicus fere eminet, qui chemiam paullo ſubtilius excolere, eamque rationalem reddere, in operibus, auro cedroque dignis, allaboravit. Ab anno 1661. vsque ad annum 1690. varia opuſcula edidit.

Tentamen phyſico-chemicum circa partes nitri eiusque redintegrationem, Lond. 1661. 4.

Tractatus de commentationum experimenalium ratione, ibid. eodem, 4.

Tentamina de infido experimentorum ſucceſſu, ibid. eod. 4.

Chemiſta ſcepticus, ſeu dubia et paradoxa circa ſpagyricorum principia hypoſtatica,

prout ab alchymiſtarum turba propugnari ſolet; idiomate Anglicano, Oxoniae 1661. 8. ibid. 1662. 8. Hagae Comitum 1661. 12. Lond. 1671. 4. Roterod, 1662 et 1668. 12.

Varia opuſcula Genevae, ſed vitioſe, 1680. edita ſunt.

In compendium contractam operum editionem idiomate Anglicano Dn. Schaw, Lond. 1724. 4. vol. 2. edidit.

Omnium operum ſplendida editio ibid. 1744. 4. vol. 4. prodiit.

JOAN. JOACH. BECHER, Spirenſis, natus 1625. Caeſaris a conſiliis, Archiater et Profeſſor Moguntinus, poſtea Archiater Bavaricus. Obiit Londini 1682. Profundam chymiae et phyſices cognitionem habens, ex chymicis principia corporum phyſica illuſtrare ſtuduit; exorbitantibus tamen alchymiae imaginationibus haud caruit, vid. Geor. Ern. Stahlius in tract. de ſulphure p. 19. et 69. Joan. Junckeri chem. tom. 1. p. 707.

Naturkundigung der Metalle, Frankf. 1660. 8. Haec, ad veterum, inprimis Soleae, placita exarata, pro immaturo autoris partu habenda eſt.

Inſtitutiones chemiae, ſeu manuductio ad philoſophiam Hermeticam, Mogunt. 1662. 4.

Oedippus chymicus, obſcuriorum terminorum et principiorum chymicorum myſteria pe-

aperiens et reſolvens, Amſtel. 1664. et 1665. 12. Francof. 1664. 12.

Phyſicae ſubterraneae libri duo, Francof. 1669. et 1680. 8. Eadem cum minera arenaria et ſpecimine Becheriano de principiis mixtionis ſubterraneae, et inſtrumentis naturalibus atque artificialibus, curante Geor. Ern. Stahlio, Lipſ. 1703.

Experimentum chemicum novum, quo artificialis et inſtantanea metallorum generatio et transmutatio ad oculum demonſtratur, loco ſupplementi in phyſicam ſubterraream, ibid. 1671. 8. et 1779.

Supplementum ſecundum in phyſicam ſubterraneam, ibid. 1675. 8.

Experimentum de minera arenaria perpetua, loco ſupplementi tertii in phyſicam ſubterraneam, ibid. 1680. 8.

Epiſtolae chemicae, Amſtel. 1673. 8.

Närriſche Weißheit und weiße Narrheit, Frankf. 1686. et 1706.

Magnalia naturae, 1680. 4.

Alphabetum minerale, Norimb. 1719. 8.

Roſetum chymicum ibid. 1717. In opuſculis ejus rarioribus, ibid. 1719. editis, etiam continetur.

Tripus hermeticus fatidicus, oracula chemica pandens, Francof. 1689. 4.

Chymiſche Concordanz, oder Glücksḩaven, Frankf. 1682. 4. Halle 1726. 4. Lipſ. 1755. 4.

Opuſcula chymica rariora, tripum hermeticum fatidicum, laboratorium portatile, duumviratum hermeticum, alphabethum minerale, ſtructuram furni portatilis, roſetum chymicum, et mineram arenariam complectentia, Norimb. 1719. 8.

Blasius de Vigenere, Burbonnenſis. Traité du feu & du ſel, à Rouen, editio altera 1642. 4. Eſt opus poſthumum, bonae notae.

Frid. Slare, Anglus, Med. Doctor.

Hunc chemicum accuratiſſimum Herm. Boërhaave, in chemia practica p. 102, nominavit.

Experimenta cum phoſphoro, tam liquido, quam ſolido, facta, nec non experimenta, cum brevi eorum ad materiam medicam explicatione; quae in collectionibus philoſophicis Anglicis 1681. et 1683. Nec non in actis eruditorum Lipſienſibus 1682. p. 282. et 1684. p. 457. continentur.

Relatio de natura, proprietatibus et virtutibus aquarum Pyrmontenſium, idiomate Anglic. Lond. 1717. Germanico 1718.

Joannes Kunckel a Loewenstein, natus 1630, Pharmacopoeus, dein Electorum Saxon.

Saxon. et Brandenb. chymicus, et denique Svecorum Regis a conſil. rerum metall. Chemiae per XII. luſtra operam dans, in proceſſibus chymicis accuratiſſimus, ac fide dignus fuit: ſed, vt illiteratus et principiis logicis ac phyſicis deſtitutus, iudicia ex ſuis experimentis non ferenda ſaepius tulit, vid. Jo. Juncker chem. tom. 1. p. 882. et tom. 2. p. 324. De pluribus experimentis vlteriorem quidem declarationem promiſit, ſed poſtea promiſſis non ſtetit. Ipſemet quidem, ſibi ab amicis eruditis conſilium datum eſſe, vt ſola ſua experimenta proponeret, atque a iudiciis ferendis abſtineret, in laboratorio chemico faſſus eſt; ſed illud ipſum ſemper ſusque deque habuit. Phlogiſti exiſtentiam in metallis negavit; quem tamen errorem Geor. Ern. Stahlius in tract. de ſulphure ſolide refutavit. Acida ipſi calida, et alcalina frigida, dicta ſunt. Lucem, tenebras, calorem et frigus pro naturae principiis habuit.

Collegium phyſico-chymicum, vel laboratorium chymicum, Hamb. 1716. 8. ibid. 1738. 8. Berol. 1767. 8.

Obſervationes chymicae cum ſpecillo chymico, Lond. 1678. 12. Idiom. Germ. 1676.

Vollſtändige Glasmacherkunſt, 2 Theile, Nürnb. 1756. 8.

Ars vitraria experimentalis, ſeu annotationes in Antonii Neri artem vitrariam, Lipſ.

 1679.

1679. et 1689. 4. Idiomate Gallico, Pariſ. 1752. 4.

Philoſophia chymica experimentalis, Amſtel. 1694. 12.

Tract. de ſale fixo et volatile, de auro et argento potabili, de ſpiritu mundi, de phosphoro mirabili, de acido et vrinoſo, Hamb. 1720.

Chymiſche Tractätgen, quos J. P. Burggravius collegit atque edidit, Francof. 1720.

Petrus Shaw, Anglus, Med. Doctor.

Pharmacopoea collegii Regii Medicorum Edinburgenſis, Lond. 1727. 8.

Chemical lectures, ibid. 1733. 8.

Leçons de Chymie, propres a perfectionner la Phyſique, le commerce et les arts, ex idiom. Anglic. in Gallic. transl. Pariſ. 1759. 4.

P. M. Respour, Gallus, vixit ſaeculo XVII.

Rares experiences ſur l'éſprit mineral, à Paris 1668. 12.

Idiomate Germ. cum Fried. Henckelii commentar. ſub titulo: Beſondere Verſuche von dem Mineralgeiſt zu der Auflöſung und Verwandlung der Metalle, Dreſdae 1743. 8. Editio a Joan. Gottl. Lehmanno aucta, Lipſ. 1771. 8.

Joan.

Joan. Henr. Pott, Chemiae Profeſſor Berolinenſis.

Vir in chemicis exercitatiſſimus, et fide digniſſimus fuit.

Exercitationes chemicae de ſulphuribus metallicis, de auripigmento, de ſolutione corporum particulari, de terra foliata tartari, atque de acidis vitrioli et nitri vinoſis, Berol. 1738. 4.

Examen plumbaginis, et magneſiae vitrariorum, in miſcellaneis Berolinenſibus ad incrementum ſcientiarum, ex ſcriptis Societati Regiae Scientt. exhibitis tom. VI. Berol. 1740.

Obſervationes et animadverſiones chymicae, praecipue circa ſalem communem, acidum ſalis vinoſum, et Wismuthum verſantium, collectio I. ibid. 1739. Earum collectio II. in primis de Zinco, Borace et pſeudogalena, ibid. 1741.

Relatio de magni momenti adinventione verae porcellanae, idiom. Germ. ibid. 1743.

Chymiſche Unterſuchungen vornehmlich von der Lithogeognoſia ingleichen von dem Feuer und Licht, Potsdam 1746. Deren erſte Fortſetzung, ibid. 1751. Zwote Fortſetzung, nebſt Tabellen über die 3 Theile, Berlin 1754. Recentior editio, cum appendice, ibid. 1757. Idiom. Gall. Pariſ. 1753. 12.

Animadverſiones phyſico-chemicae circa varias hypotheſes et experimenta Dni. Elleri, Berol. 1756. Earum continuatio, ibid. eod. in 4.

Abhandlung von dem feuerbeſtändigen und zartflüßigen Urinſalze, und von der Verbindung eines acidi vitriolici mit dem ſauern Weinſtein, Berlin 1757. 4. ibid. cum appendice apologetico 1761. 4.

Diſſertations chymiques de M. Pott, curante Dno. de Machy, à Paris 1759. 12.

Sendſchreiben an den Herrn Berg-Rath von Juſti, ibid. 1760. 4.

Neue wichtige experimenta in einer chymiſchen Zerlegung der Vorwürfe, die ihm Herr von Juſti zur Laſt gelegt, ibid. 1762. 4.

J. G. Pietsch, Med. Doctor.

Abhandlung von der Erzeugung des Salpeters, nebſt Gedanken von der Vermehrung deſſelben, Berlin 1750. 4. Idiomate Gall. ibid. eodem.

Andr. Siegm. Marggrav, Chem. Prof. Berolinenſis.

Diſſertationes, quas actis Academiae Berolinenſis inſeruerat, collectae et novis auctae, Berol. 1761 et 1767. vol. 2. Recuſae ibid. 1768. Gallice ſub titulo: opuſcules chymiques, curante Dn. de Machy, Pariſ. 1762. 12. vol. 2. prodierunt.

Chy-

Chymiſche Verſuche eines ſehr merkwürdigen Urinſalzes, welches das Sauere des phosphori in ſich enthält, Leipz. 1757. 4.

Meuderus, Electoris Saxon. Archiater et a conſil. aulicis, Analyſis antimonii phyſico chemica rationalis, cum tractatu de tincturis antimonii. Dreſdae 1738.

Nova et peculiaris vitri antimonii praeparatio, ibid. 1740.

Diſquiſitio, num in antimonialibus corporibus arſenicale quid ſtatuendum. vid. Commerc. liter. Norimb. 1739. p. 185.

Joan. Gottschalck Wallerius, Prof. Med. Upſalienſis.

Chemia phyſica, idiomate Svecico, Holmiae 1760. vol. 2. Idiomate German. curante C. A. Mangold, Gothae 1761, 8. Gryphswald. curante C. E. Weigelio 1776. 8.

Fundamenta matallurgiae, Upſal. idiom. Germ. Lipſ. 1770. 8. Elementa metallurgiae, ſpeciatim chemicae, Holm, 1768.

Differt. de nexu chymiae cum vtilitate rei publicae, Upſal. 1751.

Agriculturae fundamenta chymica Upſal. 1761. Idiomate Gall. Pariſ. 1766. 8. Idiom. Germ. Bernae 1765.

Cenſurae circa praeparationem medicamentorum chemicorum, Upſal. 1754.

Diſſ.

Diſſ. de auri et argenti ſeparatione, ibid. 1761.

— de docimaſia, ibid. 1760.

— de dulcatione acidorum, ibid. 1763.

— de differentia et examine oleorum, ibid. 1765.

HERMANN HAGEN

Phyſicaliſch chymiſche Betrachtungen über die Herkunft des feuerbeſtändigen vegetabiliſchen Laugenſalzes, Königsberg 1768. 8.

Jo. Frid. Meyer, Pharmacopoeus Osnabrugenſis celebris, obiit 1765.

Chymiſche Verſuche zu der nähern Erkänntniß des ungelöſchten Kalchs, der elaſtiſchen und electriſchen Materie des allerreinſten Feuerweſens, und der urſprünglichen allgemeinen Säure, Hannover 1764. 8. Idiom. Gall. Pariſ. 1766. 12. vol. 2.

Alchymiſche Briefe, ibid. 1767.

Nicol. Jaquin, Aug. Imperatoris a conſil. rerum metall.

Examen chymicum doctrinae Meyerianae de acido pingui, et Blackianae de aëre fixo, reſpectu calcis, Vindob. 1769. 8. Idiomate Germ. ibid. 1770.

Henr. Joan. Nepom. Cranz, Med. Prof. Vindobonenſis.

Exa-

Examinis chemici doctrinae Meyerianae de acido pingui, et Blackianae de aëre fixo, reſpectu calcis, rectificatio, Lipſ. 1770. 8.

JOAN. PHILIP. DE LIMBOURG

Diſſert. ſur les affinités chymiques, à Liege 1761.

Traité des eaux minerales de Spa, à Leide 1754. 12.

JOAN. ALB. SCHLOSSER

Tractatus chymici de ſale vrinae humanae nativo, et de calcis vivae actione in ſalem alcalinum volatilem, Harlingae 1760.

J. G. STOCKAR DE NEUFORN.

Tract. chemicus de ſuccino, in quo per tentamina chemica natura eius ſuccincte examinatur, Lugd. Bat. 1761. 8.

PHIL. AMBROS. MARRHERR, Med. Prof. Pragenſis.

De affinitate corporum, Vindob. 1762. Idiomate Germanico, Lipſ. 1764.

Chymiſche Experimente einer Geſellſchaft in dem Erzgebürge erſtes und 2tes Stück, Berlin 1753. 3tes und 4tes ibid. 1757. 5tes und 6tes ibid. 1759.

MONNET, Gallus.

Traité des eaux minerales, avec pluſieurs memoires de Chymie relatifs à cet objet, à Paris 1768. 12.

Trai-

Traité de vitriolification et alumation; ou l'art de fabriquer les vitriols et l'alun, avec une diſſertation ſur la mineraliſation, et ſur l'etat du ſuffre dans les mines et les metaux, à Amſterdam 1769. 12.

L. J. de Croix, Apothicaire à Lille. Phyſico-chymie theoretique, à Lille 1768. 8. à Paris 1760. 8.

Joan. Theod. Eller, Boruſſorum Regis Archiater et a conſil. aulicis.

Phyſicaliſch-chymiſch-mediciniſche Abhandlungen aus den Gedenkſchriften der Academie der Wiſſenſchaften herausgezogen, und überſetzt von C. A. Gerhard, Berlin 1764. pr. 2.

Anonymi Kunſtſtücke die ſchönſten Farben zu verfertigen, ingleichen die Vergoldung und Verſilberung auf allerley Cörper ꝛc. nebſt andern chymiſchen Verſuchen und Handgriffen, editio aucta tertia, Zittau 1763.

Joan. Jac. Wells, Pharmacopoeus Vindob.

Rechtfertigung der Blackiſchen Lehre von der fixirten Luft, gegen die von Herrn Wiegleb darwider gemachten Einwürfe, Wien 1771.

Geor. Wellingius. Dreyfaches Buch von dem Urſprung, Natur, Eigenſchaft, und Gebrauch des Salzes, Schwefels und Queckſilbers, Leipz. 1760. 4.

Joan.

Joan. Henr. Sebast. Bucholtz, Medic. Doctor.

Diſſ. de ſaporibus quibusdam mineralibus, Jenae 1763.

Commentatio chemico-medica de ſulphure minerali, ibid. eodem.

Chymiſche Verſuche über das Meyeriſche acidum pingue, Weimar 1771.

Carol. Frid. Wentzel, Freibergae in locum defuncti Dni. Gellerti ſurrogatus.

Einleitung in die höhere Chymie pr. 1. Lipſ. 1773. In altera parte ſe doctrinam de corporum compoſitione, vna cum obſervationibus et experimentis, communicaturum eſſe, Dnus autor, in chemicis exercitatiſſimus, promiſit.

Lehre von der Verwandſchaft der Cörper, Dreßden 1776.

Hic liber quoque inter ſolidiora chemiae ſcripta merito referendus eſt.

M. Lavoisier, Acad. Regiae Scient. Sodalis.

Eſſays phyſique et chymique, à Paris 1774. Idiomate Anglic. curante Thoma Henry, vol. 1. Lond. 1776.

Laur. Joh. Dan. Sukow

Entwurf einer phyſicaliſchen Scheidekunſt, Frankf. und Leipz. 1769. 8.

J. A.

J. A. Weber, Entdeckte Natur des Kalchs und der ätzenden Cörper ꝛc. Berlin 1778.

## Caput IIII.

### DE CHEMIAE DOCIMASTICAE ET METALLURGICAE SCRIPTORIBUS.

Joan. Geor. Agricola, Glaucha Miſnicus, natus 1494. Med. Doctor. et Conſul Chemnitzenſis, denatus 1555. Strenuus et accuratus rerum metallicarum phyſicarumque indagator fuit, easque puro terſoque ſtilo deſcripſit.

Tractatus de lapide philoſophico, Colon. 1538.

De ortu et cauſſis ſubterraneorum libri V. De natura eorum, quae effluunt e terra libri IV. De natura foſſilium libri X. De veteribus et novis metallis libri II. De re metallica dialogus, Baſil. 1546. fol. ibid. 1558. Wittenb. 1612.

Dialogus de re metallica etiam ſeorſim prodiit, Baſil. 1549. 8.

De re metallica libri XII. ibid. 1561. fol. 1611. et 1657. Idiom. Germ. ſub titulo Bergwerks-Buch, ibid. 1621. fol.

Opus de foſſilibus, cum Georgii Fabritii obſervationibus, ibid. 1621. fol.

Chri-

Christoph. Encelius, Salfelda Thuringus, circa ſaeculi XVI. initia floruit. Scripta eius Webſterus in metallographia ſua magnis laudibus extulit. vid. Dan. Geor. Morhof in polyhiſt. tom. 2. l. 2. c. 29.

De re metallica, ſeu de origine, varietate et natura corporum metallicorum, lapidum, gemmarum aliarumque rerum, quae ex fodinis eruuntur, Francof. 1551. et 1557. 8.

In ſyntagmate rerum metallicarum quoque extat, ibid. 1698. edito.

Lazarus Ercker, fodinarum metallicarum Protomagiſter Caeſareus.

Abhandlung aller vornehmſten mineraliſchen Erze und Bergwerks-Arten, und wie eine jede inſonderheit, ihrer Natur und Eigenſchaften nach, auf alle Metalle probiret, und im kleinen Feuer unterſucht werde, Prag 1574. fol. Frankf. 1598. 1684. 1702. ibid. aucta 1736.

Aula ſubterranea, oder Probierbuch, Prag 1574. fol. Frankf. 1694. cum annotationibus ibid. 1703. inſigniter aucta ibid. 1736.

Geor. Engelh. de Loehneys, Ducis Brunsvic. a conſil. rerum metall. ſecretioribus.

Gründlicher Bericht von Bergwerken, Bearbeitung und Schmelzung der Erze und Metalle, und Anweiſung von dem Schwefelmachen, und Vitriol- Alaun- Salpeter- und

Salzſieden, ſamt beygefügter Berg-Ordnung, Stockholm und Hamb. 1690.

Ulysses Aldrovandus, Bononienſis, in Academia patria Med. et Philoſ. Prof. Admodum ſenex obiit 1605. Incomparabilis diligentiſſimusque naturae ſcrutator fuit, remotiſſimasque, rerum naturalium cognoſcendarum cauſſa, regiones peragravit.

Muſeum metallicum, Bononiae 1648. Recuſum, curante Dav. Kellnero, Lipſ. 1701.

MARQUIS DE COURTIVRON

Arts de forges et fourneaux à fer,

Eſt pars egregii operis, quo artium et opificiorum deſcriptiones Academia Regia Scient. edidit.

Modestinus Fachsius, Principis Anhaltini Monetarius. Huius Geor. Ern. Stahlius in chemiae dogmatico-experimental. fundamentis honorificam mentionem ſaepius fecit.

Libellus docimaſticus (Probier-Büchlein) qui ſaepius recuſus eſt. Nona et decima eius editio, Lipſiae 1622. et 1689. prodierunt.

Albaro Alonso Barba, Hiſpanus, Sacerdos et fodinarum metallicarum Director. Circa ſaeculi XVII. medium floruit, et autor vſu peritus, et fide dignus eſt.

Berg-

Berg-Büchlein ex idiomate Hiſpanico in German. translatus, Francof. 1726. et 1739.

Ars metallica (Probier- oder Schmelzkunſt) collectioni rariorum tractatuum de metallis et mineris, Lond. 1738. 12. editae, inſerta eſt. Seorſim Vindob. 1749. prodiit. Idiomate Gall. ſub titulo Metallurgie ou l'art de tirer et purifier les metaux, traduite de l'Eſpagnol, d'Alonſo Barba, à Paris 1751. 12. vol. 2.

Balthas. Roesler, Elect. Saxon. fodinarum metall. Magiſter.

Speculum metallicum politiſſimum, Dresdae 1700. fol. In quo libro tam de fodinarum metallicarum cultura, quam de mineralium metallicarum fuſione, ſcite actum eſt.

Olaus Borrichius, Med. Prof. Havnienſis et Archiater Regius, Natus Borchae 1626. obiit 1690.

Docimaſtice metallica, clare et compendiario tradita, Havniae 1674.

Obſervationes de vera lunae tinctura non caerulea, de liquatione et fuſione reguli antimonii ſine igne, de rara auri diſſolutione, de antimonii diſſolutione non acidis tantum, ſed et ſalſis, de adaucto reguli martis pondere, quae actorum Havnienſium volumini primo numeris 68. 70. et 76. et volumini ſecundo numeris 72 et 73. inſertae ſunt.

JOAN. FRID. HENCKEL, Med. Doct. Phyſicus Freiburgenſis, et Elector. Saxon. a conſil. rerum. metall. vir perdiligens, perdoctus et fide dignus fuit. Pyritologia (Kies-Hiſtorie) Dresdae 1725. Aucta Lipſ. 1754.

Tract. de appropriatione, aliisque novitet obſervatis, ibid. 1727.

Anmerkungen über P. M. Reſpours Verſuche von dem Mineralgeiſt, ibid. 1743. 8.

Kleine mineralogiſche und chymiſche Schriften, ibid. 1744. et 1747. Cum inſtitutione in chemia metallurgica, et Car. Fried. Zimmermanni annotationibus, Lipſ. 1755. 1757. et 1769.

Henckelius in mineralogia redivivus, cum inſtitutione in chemia metallurgica, Dresdae 1759. 8.

RENÉ AMTOINE FERCHAND REAUMUR, natus 1682. Academiae Regiae Scientt. Sodalis.

L'art de convertir le fer forgé en acier, à Paris 1722. 4.

CHRISTOPH. ANDREAS SCHLUTTER, Magnae Britan. Regis et Elect. Luneb. decimarum metallicarum praefectus. Egregius atque vſu exercitatiſſimus ſcriptor fuit.

Gründlicher Unterricht von Hütten-Werken, Braunſchweig 1738. et 1769. cum multis figuris in aes eleganter inciſis.

Gal-

Gallico idiomate, curante Dno. Hellot, ſub titulo: Traité des eſſays de mines et metaux, tom. 1. à Paris 1750. 4. tom. 2. de la fonde des mines, de fonteries et de grillages &c. 1753. Recuſa ibid. 1764. 4. vol. 2.

ANONYMUS.

Metallurgie, ou l'art de tirer et de purifier les metaux, avec les diſſertations les plus rares ſur les mines et les operations metalliques, à la Haye 1751. 12. vol. 2.

M. TILLET, Directeur de la Monnoye.

Diſſertation ſur la ductilité des metaux, & les moyens de l'augmenter, à Bourdeaux 1740.

JOAN. ANDR. CRAMER, Ducis Brunſvicenſis a conſil. rerum metall. Inter optimos docimaſiae ſcriptores iure meritoque refertur.

Elementa docimaſiae, Lugd. Bat. 1739. 8. Aucta ibid. 1744. 8. Idiomate Gallico, Pariſ. 1755. 8. Idiomate German. curante Dno. Gellert, ſub titulo: Anfangs-Gründe der Probier-Kunſt, Stockholm 1746. 8. und Leipz. 1766. 8.

GOTTFR. KIESELING.

Relatio practica de arte probatoria mineralium et metallorum, Lipſ. 1741 et 1752. 8.

Anfangs-Gründe der Metallurgie pr. 1. Blanckenb. 1774. fol.

JUL. EBERH. VOLKM. CLAUS, Comitis Stollberg. decimarum metall. Praefectus et monetarius.

Kurzgefaßte Anleitung zu dem Probieren und Münzen, Stollberg 1753.

JOAN. GOTTFR. JUGEL

Mineraliſcher Hauptſchlüſſel, oder Entdekkung aller geheimer Röſt- und Schmelz-Arbeiten, nebſt Anzeigung, wie die Erze in kleinem Feuer, nach der geheimen Schmelzart, zu probieren ſind, ſamt einer beſondern Scheidekunſt, nebſt andern raren zu der Metallurgie gehörigen Stücken, Zittau 1753.

Gründliche Nachricht von dem wahren metalliſchen Saamen, wie aus demſelben das ganze mineraliſche Reich ſeinen Urſprung hat, ibid. 1754.

Natürliche Berg- Schmelz- und Figirkunſt, Wien 1765. 8. Leipz. 1766. pr. 3. 8.

Frey entdeckte Experimental-Chymie, Leipz. 1766. 8.

C. E. GELLERT, Electoris Saxon. a conſiliis commiſſionum.

In multis Dn. J. A. Cramerum ſecutus eſt, in aliis ſua ſcite propoſuit.

Anfangs-Gründe zu der metallurgiſchen Chymie, theoretiſcher und practiſcher Theil, Leipz. 1755. 8. Idiomate Gallico, Pariſ. 1758. 12. vol. 2.

Jo.

Anfangs-Gründe der Probierkunſt, Leipz. 1755. 8.

Jo. Gottlob Lehmann, Boruſſor. Regis a conſil. rerum metall. et poſtea Acad. Caeſar Petropol. Scientr. Sodal. De mineralogia, metallorum cultura et chemia phyſico-docimaſtica bene meritus fuit.

Abhandlung von den phoſphoris, Dreßden 1750. 4.

Probierkunſt, Berlin 1761. 8. ibid. 1775. 8.

Cadmiologia, Regiomont. 1761. 4.

Phyſicaliſch-chymiſche Schriften, als eine Fortſetzung der Probierkunſt, Berlin 1775.

ZACH. THEOBALDI tr. de vaporibus ſubterraneis in idioma German. transtulit, et obſervationibus auxit, Dresdae 1750.

ANONYMUS

Neuentdeckte Schmelzkunſt, wie, bey der Schmelzung der Metalle und Hüttenwerker, alle mercurialiſche, arſenicaliſche und ſchwefelichte Theile erhalten, und benutzt werden können, 1766. 4.

FRANC. LUDOV. CRANZ

Practiſche Abhandlung von der Zubereitung und Zugutmachung der Kupfer-Erze, Frankf. 1766. 8.

M. SAGES, Gallus, celebris Chymicus.

Examen chymique de differentes ſubſtances minerales etc. à Paris 1769. 12.

INNOCENT. LIBOR. AB INDAGINE (JAEGER)

Bifolium chemico phyſico-metallicum, der Abhandlung von dem Zink und Gallmey, ingleichen von dem Arſenic, Arnſtadt 1771. 8.

Bifolium chemico-phyſicum von dem Salmiac, Salpeter und Borax, ibid. eod.

IGNATIUS GÖTTF. KEIM

Tract. de metallis dubiis, Viennae 1770.

M. G. JARS

Voyages metallurgiques, à Lion 1774. De ferro, et chalybe praeparando in primis egit.

## Caput V.

### DE SCRIPTORIBUS ALCHYMICIS.

Licet accuratam mineralogiae, chemiae et Phyſices cognitionem alchemia ſupponat; attamen quidam, pro adeptis perperam habiti, non magnam ſolum verborum rerumque obſcuritatem, ſed et ſupinam dictarum ſcientiarum ignorantiam prodiderunt, generali principiorum, ex parte fictorum, allegatione ſcientiam perturbarunt, et vulgarium corporum v. c. ſulphuris, antimonii, vitrioli &c. mixtionem nusquam ſatis expediverunt. Plura etiam ſcripta dantur, alchemicorum titulum

falſo

falſo prae ſe ferentia, quae a fraudatoribus ex autoribus vetuſtioribus compilata conficta-que ſunt: in quem cenſum Judaeus Abraham Eleaſar, Zoroaſter, Baſilius de quinta eſſentia, Theophraſti Wünſchhütlein, Orvii coelum ſapientum, Toeltii coelum chymicum reſeratum &c. veniunt. Nec etiam nunc idiotae deſunt, arduae huic diſciplinae manus illotas adferre, et ſibi aliisque nocere, haud erubeſcentes. His tamen non obſtantibus, alchymicorum quosdam, laborum difficillimorum conſtantia, in corporum eſſentias profundius penetraſſe, plures veritates phyſicas detexiſſe, et particularem metallorum meliorationem praeſtitiſſe, atque adhucdum praeſtare, fatendum eſt. Videatur Dni Herm. Boerhaave in chem. theor. p. 121. Joan. Juncker in chem. tom. 1. p. 627. et Henr. Pott in obſervationibus chemicis p. 188. et 193.

Praeter hiſtoriae literariae ſcriptores ſupra citatos, de alchemicis ſequentes tradiderunt, illosque partim collegerunt:

Scriptores alchemici Graeci Dn. Herm. Boerhaave in chemiae parte theoretica enumeravit.

Alii a Dn. Lenglet du Freſnoy in hiſtoria philoſophiae hermeticae, idiomate Gallico Pariſ. 1744. 12. edita, citati ſunt.

Theatrum chymicum Urſellis 1602. 8. vol. 2. et Argentor. 1613-1622. 8. vol. V.

 edi-

editum, et volumine ſexto a Dnis Beza et Heilmanno 1659. 1661. auctum eſt.

Muſeum hermeticum, novem tractatus continens, Francof. 1625. prodiit, ibique XI tractatibus auctum 1677. 1678. et 1749. 4. recuſum eſt.

Alchemicorum obſcura dilucidare, Dn. H. F. Teichmeyer, in inſtitutionibus chemicis dogmatico experimentalibus, intendit.

HERMES AEGYPTIUS, Triſmegiſtus dictus, tempore Oſiridis vixiſſe, et alchymiam et medicinam calluiſſe, dicitur. Aegyptios, ex vicinis Aethiopiae fodinis metalla extrahere, illum docuiſſe, probabile eſt. Opuſcula illi adſcripta, inter quae tabula ſmaragdina antiquiſſima eſt, recentiora atque ſuppoſititia eſſe videntur.

Tabula Smaragdina, 1676. 8.

Sermo ſacer, clavis &c. in Frid. Patritii magia philoſophica, Hamb. 1593. edita, reperiuntur.

De lapidis philoſophici ſecreto, Lugd. Bat. 1610. et in theatri chem. vol. IV. Argent. 1613.

De compoſitione lapidis philoſophici, Lipſ. 1610. Hamb. 1675. 1697.

Von der Erkenntnis der Natur, Hamb. 1706.

Li-

Libri de rerum principiis.
Dialogi.

Geber, Arabs, Seviliae a parentibus Arabibus procreatus, ſaec. VIII. vixit, plura ſcripta, idiomate Arabico exarata reliquit, et ſe antiquorum dogmata in compendium traxiſſe, aſſeruit. Licet magnam apud Alchymicos autoritatem conſecutus ſit, ſcripta tamen eius non ſatis perſpicua atque dubia eſſe, dubio non ſubiacet. Eum verae philoſophiae tot ſophiſtica admiſcuiſſe, vt a falſis genuina diſcerni nequant, Joan. Kunckelius in laboratorio chemico part. 3. p. 628. aſſeruit.

Scripta de alchymia, Francof. et Lipſ. 1710.

Summa perfectionis magiſterii in ſua natura, Venet. 1542. Argent. idiom. German. 1625. Gedani 1682. 8. Poſtrema editio ſecundum bibliothecae Vaticanae exemplar correcta eſt, eique teſtamentum Gebri, libri inveſtigationis magiſterii &c. adiecti ſunt.

Libellus περὶ χημιας ſeu de inveſtigatio- perfectionis, Baſil. 1572. 8.

Liber de fornacibus, ad exercendam chymiam pertinentibus, ibid. eod. vterque etiam in verae alchymiae aliquot ſcriptoribus a Wilh. Gratarolo collectis, et Baſil. 1561. editis deprehenditur.

Chemia, ſive traditio ſummae perfectionis, inveſtigatio magiſterii et medulla alchymiae Gebricae, Lugd. Bat. 1668. 12.

Enar-

Enarratio methodica trium Gebri medicinarum, in quibus vera lapidis philoſophici confectio continetur; Amſtel. 1678. 8.

Gebers vollſtändige chymiſche Schriften, Erfurth 1710. Wien 1751. 8.

ARTEPHIUS, qui Iudaeus fuiſſe dicitur. Clavis maioris ſapientiae, in theatri chymici volum. IV.

MORIENUS ROMANUS, Eremita Hieroſolymitanus, de alchymia caſtiſſime ſcripſit, atque inter puriſſimos huius ſcientiae ſcriptores habetur. Scripta eius ex idiomate Arabico in latinum 1182. tranſlata ſunt. Libelli de re metallica, metallorum transmutatione, et occulta ſummaque antiquorum medicina, cum aliis, Lutetiae Pariſ. 1559. et 1574. 4. et Hanoviae 1593. 8. prodierunt.

ROGERIUS BACO, Anglus, natus 1206. Ordinis S. Franciſci Monachus, denatus 1284. Pariſiis Matheſi et Medicinae, poſtea Oxoniae linguis et Philoſophiae ſtrenuam operam dedit. Scripta ſua ſine ambagibus, et ſtilo ſatis liquido, exaravit, alchemicorum fraudes detexit, et ſcriptoribus alchemiae claſſicis accenſetur. Ex ſcriptoribus Arabicis profeciſſe dicitur. vid. Olaus Borrichius de ortu et progreſſu chemiae p. 127.

Achymiae ſpeculum in aliquot ſcriptoribus verae alchymiae a Wilh. Gratarolo collectis.

lectis, Baſil. 1561. et in theatri chem. vol. 2. extat.

Tract. de ſecretis naturae et artis operibus, in theatri chem: vol. V. Argent. 1622. Hamb. 1608. 1618. edito, reperitur.

Scripta de arte Chymiae, cum breviario de dono Dei, verbo abbreviato, leone viridi, ſecreto ſecretorum naturae, lapide Philoſ. tractatu trium verborum, epiſtola de modo miſcendi, de ponderibus et ſpeculo ſecretorum, Francof. 1603. et 1612. 12. prodierunt.

Tract. de tinctura antimonii, Hamb. 1676.

Plura eius manuſcripta in bibliotheca Oxonienſi aſſervari dicuntur.

Albertus Magnus, Lauinga Svevus, natus 1200, obiit 1280. Scripta eius perdocta et nervoſa ſunt.

Liber de alchymia et ſuper arborem Ariſtotelis cum aliquot Alchemiae verae ſcriptoribus a Wilh. Gratarola collectis Baſil. 1561. et in theatri chemici volum. 2. reperitur.

De mineralibus et rebus metallicis libri V. Argent. 1541. 8. et in theatri chem. vol. 2.

Concordantia philoſophorum in lapide philoſophorum, et lapidis philoſophorum declaratio, in theatri chem. vol. IV.

JOANNES TICINENSIS, (de Tezen) Sacerdos Bohoemus, ſaec. XIII. vixit. Carmen

men de philoſophorum lapide enigmaticum ſcripſit, quod Hamburgi cum Ed. Kellaei et Joannis de Abbatia tractatibus de philoſophorum lapide 1691. editum eſt.

ARNOLDUS DE VILLA NOVA, natus in Galliae Narbonenſis oppido Villeneuve, ſaec. XIII. floruit, atque, vt ex epiſtola Papae Clementis V. elucet, ante annum 1313. exceſſit. Chemiam et Medicinam primus in Galliam introduxit, tantumque doctrina valuit, vt, cum ante illum ad exteras gentes Galli, diſcendi cauſſa, peregrinati eſſent, Arnoldi tempore, et poſt eum, in Galliam caeterae nationes confluerent. Idem Lullii praeceptor fuit.

Speculum alchemicum, flos florum et practica, in theatri chemici volum. 3. Argent. 1613.

Roſarium philoſophicum.

Novum lumen.

Perfectum magiſterium et gaudium.

Semita ſemitae.

Teſtamentum.

Quaeſtiones.

Opera eius omnia, Lugd. 1520. et Baſileae 1585. prodierunt.

RAIMUNDUS LULLIUS, Eremita Majoricenſis, natus 1235. Angliae Regi, Eduardo

do I. familiaris fuit, multas diſſitas regiones peragravit, et deniquemartyr in Africa 1315. obiit. Arnoldi de villa nova, Praeceptoris ſui dogmata propagavit, inter meliores rerum naturalium et alchymiae ſcriptores referendus eſt, de alchymicis aliter iuvenis, aliter ſenex, ſenſit, et pro adepto habitus fuit, Vitam eius Vicentius Mutius in hiſtoria Majoricana, 1650. idiomate Hiſpano edita, optime deſcripſit. Inventa ſuo pro revelationibus habuit.

Teſtamentum duobus libris vniverſam artem chemicam complectens, et compendium artis transmutatoriae metallorum, Colon. Agryp. 1566. et 1573. 8.

Libellus de ſecretis naturae, ſeu de quinta eſſentia, Auguſt. Vindel. 1518. 4. Venetiis 1521. 4. Argent. 1541. 4. Colon. Agrip. 1565. 8.

Secreta ſecretorum R. Lullii et Hermetis, cum opuſculis D. Thomae de eſſentia mineralium, et libello C. Alfedani Anſrodii de conficiendo divino elixire, Colon. 1592. 8.

Apertorium, magia naturalis et tertia diſtinctio de transmutatione metallorum, Norimb. 1546. 4.

Codicillus, ſeu vade mecum, in quo alchemicae artis et philoſophiae reconditioris fontes vberrime traduntur, Colon. 1572. 8. Rothomagi 1651. 8.

Aper-

Apertorium de veri lapidis compoſitione, in verae alchymiae ſcriptoribus, a Wilh. Gratarolo collectis, Baſil. 1561. et in theatri chem. vol. 3. Argent. 1613. reperitur.

Practica lapidis, theoria et practica, compendium animae artis transmutationis metallorum, de intentione alchymiſtarum, libellus de Mercurio et Mercuriorum liber, in theatri chem. vol. IV. obvia ſunt.

Mercuriorum liber cum repertorio, apertorio de veri lapidis compoſitione, artis intellectivae theorica et practica et magia naturali, Colon. 1567. 8.

Scripta alchemica, Argentor. 1598.

Magni operis praxis vniverſalis, in theatri chem. vol. 3.

Repertorium, ſeu intentio ſummaria ad intelligentiam teſtamenti, codicilli aliorumque Lullii librorum, valde vtilis, in theatri chem. vol. 3.

Libelli aliquot chemici, Baſil. 1572. et 1600. 8.

Experimenta chymica, Ulmae 1676. 4. In quo libro rerum naturam et actiones autor perſpicue tradidit. vid. Herm. Boerhaave in chemia theoret. p. 116.

Opera, quae ad inventam ab ipſo artem vniverſalem ſcientiarum artiumque omnium, brevi compendio diſcendarum, pertinent.

Ar-

Argent. 1617. In hoc libro logica, moralia et alia philoſophica, quin etiam theologica, autor tractat.

Antonius de Abbatia, Tholuſanus, Archibresbyter, circa ſaeculi XVI. exitum inclaruit.

Sendſchreiben von der Verwandlung der Metalle, Hamb. 1670.

Epiſtolae duae ſcrutatoribus artis chemicae demandatae, Genevae 1688. Norimb. 1631.

Abhandlung der Metalle, und richtiger Wegweiſer zu dem Licht der Natur, Mannheim 1759. 8.

Petrus Lombardus, Novara Italus, Philoſophus ſcholaſticus, et Epiſcop. Pariſ. obiit 1164. Introductio in divinam chymiae artem, Baſil. 1572. 4. Montisbelligardi 1602. 8. Margarita novella correctiſſima, Argent. 1608. 8. Nec non in theatri chem. vol. V. ibid. 1622. edito.

Petrus Arlensis de Scudalapis, Presbyter Hieroſolymitanus.

Opus de VII. metallorum, lapidum et planetarum ſympathia, primo Madritii, dein Romae 1610. fol. poſtea Pariſis, mutilum, 1619. et denique Hamburgi correctius, cum Petri Conſtantii Albini Villanovenſis magia aſtrologica 1717. 8. editum eſt. Genuina editio inter libros rariſſimos refertur.

CONSTANTIUS ALBINIUS VILLANOVENSIS Magia aſtrologica, ſive clavis ſympathiae VII. metallorum et VII. ſelectorum lapidum ad planetas, pro maiore illius dilucidatione, Pariſ. 1711. Hanc clavem ſine arca, nulli vſui eſſe, Dn. Dan. Geor. Morhof in polyhiſtore l. 1. c. XI. iudicavit.

Bernhardus, Comes Marchiae Trevisanae, circa exitum ſaeculi XIV. floruit. Pro adepto a Joanne Kunckelio in laboratorio chemico pr. 3. p. 631. habitus eſt. Epiſtolae chemicae.

De philoſophia hermetica libri IV. Argent. 1567. 1574. 1586. 1597. 1682. Norimb. 1593. 1643. Baſil. 1583.

Opus hiſtorico dogmaticum περὶ χημείας, cum J. F. Pici libris tribus de auro, Urſellis 1598. 8.

Tractatus de ſecretiſſimo philoſophorum opere chymico, et reſponſio ad Thomam de Bononia, Baſil. 1600. Lipſ. 1605.

Opuſcula chemica de lapide philoſophorum, idiom. Gall. Antwerp. 1565. idiom. Germ. Lipſ. 1605. Hernſtadii 1717.

Bernhardus redivivus, oder Beſchreibungen allerley philoſophiſchen Geheimniſſe, ibid. eod.

Bernhardus redivivus, vel opus de Chymia hiſtorico-dogmaticum, ex Gallico in Latinum verſum, Francof. 1625.

Bern-

Bernhardus innovatus, oder deſſen Schriften von der hermetiſchen Philoſophie, von Irthümern und Verfälſchungen gereinigt, Nürnb. 1643.

Fontina Bernhardi relevata, oder das getreulich eröfnete Wunderbad des Grafen Bernhardi von der Mark und Tervis, edente Carol. Herm. Grauel, Erlangae 1750.

Petrus de Abano, alias Petrus Aponenſis, natus Aponi prope Paduam 1250, denatus 1613. Magnae doctrinae Philoſophus et Medicus fuit.

Heptameron, ſeu elementa magica, 1565. 8. Hernſtadii 1735. Inter libros rariores refertur.

Joannes de Rupecissa, Gallus, ordinis S. Franciſci Monachus, ſaeculo XIV. poſt Lullium, vixit. Juſſu Papae Urbani V. 1362. Avenione vivus combuſtus eſſe dicitur. Eum inepta atque erronea promulgaſſe, Theophraſtus iudicavit. Pleraque ex Lullio deſcripſit.

Conſideratio quintae eſſentiae rerum omnium, cum aliorum opuſculis alchemicis, Baſil. 1597. 8.

Liber lucis, cum Thomae Aquinatis ſecretis Alchemiae magnalibus, Colon. Agrip. 1579. 4. et in theatri chem. vol. 3.

Liber de veri lapidis confectione, in verae alchymiae ſcriptoribus a Wilh. Gratarolo

collectis, Baſil. 1561. atque in theatri chem. vol. 3.

Nicolaus Flamellus, ſcriba Pariſienſis, circa ſaeculi XIV. exitum et XV. initium inclaruit. Falſo pro adepto, teſte Naudaeo, habitus fuit.

Sommaire philoſophique, à Paris, idiomate latino, Francof. 1677. et 1678. 4. In quo libro plura arcana detecta ſunt.

Annotationes chymicae, Baſil. 1600. et in theatri chemici, vol. 1.

Commentarius in Dionyſii Zacharii opusculum chemicum.

Vera praxis chymiae alchymicae, Heidelb. 1656.

Tract. de figuris alchemicorum hieroglyphicis, Hamb. 1669.

Opera chemica, Hamb. 1681.

Georgius Riplaeus, Anglus, Monachus Carmelitanus, obiit 1490. Baconis coaevus.

Duodecim portarum axiomata philoſophica, Eduardo IV. Angliae Regi dicata, ſine loco 1477.

Medulla philoſophiae chemicae, cum aliis opuſculis chymicis, Francofurthi 1614. 8.

Liber XII. portarum de Mercurio et lapide philoſ. in Nicol. Bernaudi, Delphinatis, quadriga extant, Lugd. Bat. 1699. et in theatri chemici vol. 2.

Ope-

Opera chymica omnia, Caſſellis 1649. 8.
Liber de lapide philoſophorum eiusque praeparatione, idiom. Germ. Norimb. 1716.

Henricus Conradus Agrippa ab Nettesheim, natus Coloniae 1486. Juris et Medic. Doctor, auratae militiae Eques, obiit Gratianopoli (Grenoble) 1535. Liberum dicendi et ſcribendi genus, animi inconſtantia, et Monachorum irae, multum infortunii ipſi pepererunt.

De occulta philoſophia libri IV. Colon. 1556. et 1565.

Eius opera, Lugd. 1510. et 1531. tom. 2. 8.

Commentarii in artem Lullii.

De arte alchymiſtica.

Joannes Isaacus Hollandus, Belga, Baſilio Valentino vetuſtior fuit, et pro alchymicorum dexterrimo habetur. Alium Eliam artiſtam expectandum non eſſe, Jo. Joach. Becher in phyſic. ſubterranea l. 1. ſ. 1. c. 1. iudicavit. Chemicorum antiquorum primicerium Geor. Ern. Stahlius, in fundam. chem. dogmat. experimental. pr. 1. p. 215. illum nominavit, et a Joan. Kunckelio, in laboratorio chem. p. 631. pro adepto habitus eſt.

Tractatus de amaulis, in theatr. chem. vol. 1. Argent. 1613. De nobili hoc ſ. fficio, autorem egregia tradidiſſe, Herm. Boerhaave in chemia theoret. p. 90. teſtatus eſt.

Tract. de lapide Philoſophorum, Francof. 1669. 8. et in theatri chem. vol. 3.

Tract. de proiectione infinita.

Opus Saturni, de amavſis, cum aliis tractatibus alchemicis, Hamb. 1676. prodierunt, et in theatr. chem. vol. 1. obvia ſunt.

Tract. de ſalibus et oleis metallorum Geor. Ern. Stahlii chemiae dogmat. experimentali, Norimb. 1746. editae, adiectus eſt. Idem etiam ſub titulo alchymiae verae, paucis mutatis, prodiit.

Opuſcula chymica, Francof. 1667.

Sammlung verſchiedener chymiſcher Schriften, und namentlich Iſaaci Hollandi, Wien 1746. 8.

Thomas Aquinas, Italus, natus 1224. Alberti Magni diſcipulus, celebris Philoſophus et Theologus ſcholaſticus, obiit 1274.

Tractatus de lapide philoſophico, in theatri chymici volum. 3.

Theſaurus alchemiae ſecretiſſimus, in theatri chem. vol. 3.

Lilium benedictum, in theatri chem. vol. 4.

ALEXIUS PEDEMONTANUS,

Libri VII. de ſecretis, idiomate Italico, Venetiis 1557.

De ſecretis libri VII. a Joanne Weckero ex idiomate Italico in Germanicum verſi aucti-

ftique, Baſil. 1559. 8. 1563. 1568. et 1613. 8.

Joan. Aurelius Augurellus, Ariminienſis.

Chryſopoeae libri III. et geronticon l. 1. Antwerpiae 1582. 8. et in Wilh. Grataroli aliquot verae alchymiae ſcriptorum collectione, Baſil. 1561. nec non in theatri chem. vol. 3.

Joan. Francisc. Picus, Mirandulae Dominus, natus 1462. obiit 1494. omnigena eruditione illuſtris. Scripta eius fratris filius Joannes Franciſcus edidit. Libri tres de auro, Venetiis 1586. 4. Ferrariae 1587. 8. Urſellis 1598. 8. cui editioni Bernhardi Treviſani opus hiſtorico-dogmaticum περὶ χημείας acceſſit. Extant etiam in theatri chemici vol. 3.

Wilh. Gratarolus, Bergamenſis, natus 1510. Medicinae Prof. Marburgenſis, dein Baſilienſis, obiit 1562.

Artis alchemicae ſecretiſſimae et certiſſimae defenſio, Baſil. 1561.

Verae alchemiae modus.

Lapidis philoſophici nomenclaturae, ibid. eodem.

Collectio aliquot ſcriptorum verae alchymiae, cum praefationibus, et obſcurorum locorum declarationibus, Baſil. 1561. Hamb. 1673.

 Tra-

Tractatus de thermis Rhaeticis, extat in operis Veneti de balneis p. 192.

Edoardus Kellaeus, Anglus, natus 1555. Imperatori Rudolpho Pragae inſerviit, atque in carcere 1597. obiit. Etiam hic autor a Joan. Kunckelio in labor. chem. pr. 3. p. 631. pro adepto habitus eſt.

Tractatus duo de lapide philoſophorum, Hamb. 1665. 8. Iidem etiam cum Joannis Ticinenſis et Antonii de Abbatia ſcriptis chymicis ibid. 1691. prodierunt.

Fragmenta quaedam a Dn. Cornbachio Geismariae 1647. 12. edita ſunt.

Eugenius Philaletha (Thomas de Vaughan, Anglus, fuiſſe creditur) Cornelii Agrippae aſſecla. Hic in Mercurio et auro, cum ſectatoribus ſuis, lapidem philoſophicum quaeſivit. Illum autorem ſinceriſſimum nominavit, eumque cum Suchtenio et Claveo reliquis alchymicis Geor. Ern. Stahlius, in chemia dogm. exper. p. 138. et 222. praetulit. In ſcripta illius Alexander a Suchteri, et Gaſto Dulco Claveus, commentati ſunt.

Introitus apertus ad occultum Regis palatium, cum muſeo Hermetico reformato et aucto, Amſtel. 1667. et Francof. 1677. 4.

Tract. de metallorum metamorphoi, brevis manuductio ad rubinum coeleſtem. et fons chemicae veritatis, ibid. eod. 4.

Enar-

Enarratio trium Gebri medicinarum.

Vade mecum philoſophicum.

Experimenta de praeparatione Mercurii ſophici.

Lumen de lumine, Curiae Variſcorum, 1750.

Alexander a Suchten, Gedanenſis, Paracelſi diſcipulus. Dilucida ſua ſcriptione Philalethae aſſeclis, teſte Jo. Junckero chem. tom. 1. p. 21. facem praetulit. Ab Herm. Boerhaave chem. theor. p. 121. gravis in alchemia autor dictus eſt. Sed a Conringio in introd. in artem medicam p. 380. et a Joan. Kunckelio in laboratorio chem. p. 637. ſiniſtra de illo iudicia lata ſunt.

Tractatus de vera medicina, Hamb. 1621. 8.

— de ſecretis antimonii, Baſil. 1575. 8. Lond. 1670. 8.

Joan. Tolden Erläuterung des erſten Tractats de miſteriis antimonii, Lipſ. 1604. 8. edidit.

Gasto Dulco Claveus, Nivernenſis. Ob candorem et perſpicuitatem, a Bechero autor hic laudatur.

Apologia chryſopoeae et argyropoeae, cum novo opere de triplici auri et argenti praeparatione, Urſellis 1602. 8.

Philoſophia chymica tribus tractatibus comprehenſa, Colon. Allobr. 1612. 8.

Tractatus duo de triplici auri et argenti praeparatione, et de recta veraque lapidis, vel ſalis aurifici et argentifici, praeparatione, in theatri chem. vol. 4.

DAVID BEUTHER, Electoris Saxon. Docimaſta, circa annum 1580. inclaruit. Etiam hic a Joan. Kunckelio in laborat. chem. pro adepto habitus eſt. Vniverſale et particularia, Hamb. 1743. Editionem promiſſae apertionis theſauri morte ſponte ſumta eluſit.

SEBALDUS SCHWAERTZER, circa annum 1584. Electoris Saxon. Auguſti Chymicus, poſtea Rudolphi II. Centurio metallicolarum, obiit 1601.

Chryſopoea, cum clave manuſcriptorum Saxonicorum, Hamb. 1718.

Aſſerente Dn. Jo. Junckero chem. tom. 1. p. 631. cum Iſaaci Hollandi, obſcurius cum Baſilii Valentini, et alicubi cum Paracelſi, placitis manuſcripta Saxonica congruunt, nemo tamen plenum ſenſum, nedum praxin, ex illis eruere poterit.

GEORGIUS PHAEDRO RODOGERUS,
In auro lapidis philoſophici materiam quaeſivit.

La-

Lapidis philoſophici theoria et practica, cum Baſil. Valentini curru antimonii triumphali, Hamb. 1676. prodiit.

DANIEL GEORGIUS MORHOF, natus Wismariae 1639. Polyhiſtor. Profeſſor Roſtochienſis, dein Kilonienſis, denatus 1692.

Tract. de transmutatione metallorum, Hamburgi 1673.

THEOBALDUS VAN HOGELAND, Mittelburgo Belga, alias Ebald Vogel. Rei chemicae apprime deditus fuit.

Liber de alchymiae difficultatibus, Colon. Agrip. 1594. Idiomate Germanico, Gothae 1749.

Hiſtoriae aliquot transmutationis metallicae, pro alchymiae defenſione, Colon. Agrip. 1604.

Sub nomine ficto Ewaldi Vogel, Belgae, librum de lapidis phyſici conditionibus, ibidem 1595. edidit.

MICHAEL SENDIVOGIUS, nobilis Polonus, natus 1566. Caeſaris a conſil. denatus 1646. Ex Alex. Sidonii, Scoti, Anteceſſoris ſui in matrimonio, manuſcriptis dogmata ſua, cum Philalethae et Suchtenii placitis conſpirantia, hauſiſſe, dicitur. Vid. Olaus Borrichius de ortu et progreſſu chemiae p. 144. cum aſſeclis ſuis in nitro lapidem philoſophorum quaeſivit. Vid. Geor. Ern. Stahlius in fund.

fund. chem. dogm. experim. pr. 1. p. 220. et 221.

Coſmopolitae novum lumen chemicum, cum tractatu de ſulphure, Erford. 1624. et Genevae 1673. Norimb. 1766. 8.

Tract. de vero ſale ſecreto philoſophorum, et de vniverſali mundi ſpiritu, Caſſelis 1651. 8.

Lucerna ſalis philoſ. ſeu delineatio principii tertii mineralium, ſeu ſalis pontici, Amſtel. 1658.

Magnes et chalybs vniverſalis, Francof. et Lipſ. 1744.

Aenigma philoſophorum ad filios veritatis.

Dialogus Mercurii, alchymiſtae et naturae.

Apographus epiſtolarum hactenus ineditarum.

Chymiſche Schriften, Wien 1749.

PANTALEON, Anonymi denominatio ficta.

Biſolium metallicum, ſeu medicina duplex pro metallis et hominibus infirmis, a proceribus artis hermeticae, ſub titulo lapidis philoſophici, inventa, Norimb. 1676. 8. ibid. 1679.

Tumulus Hermetis apertus, in quo antiquiſſimorum ſophorum abſconditae veritates phyſicae, et recentiorum quorundam erroneae opiniones videndae ſunt; quo a ſophiſta adeptus dignoſcitur, ibid. eodem.

Exa-

Examen alchymiſticum.

Tumba Semiramidis hermetice ſigillata.

GUIDO DE MONTANOR, Gallus

Libellus de arte chemica, qui in harmoniae chemico-philoſophicae decade I. Francof. 1625. 8. edita, continetur.

Scala philoſophorum.

Clangor Buccinae.

Correctio fatuorum.

DAVID LAGNEUS, Med. Doctor, poſt ſaec. XVII, initia inclaruit. Harmonia ſeu conſpectus philoſophorum chemicorum, Pariſ. 1611. 16. et in theatri chem. vol. 4. Argent. 1613.

JOAN. FRIDER. ELSHOLTZ,

Elucidatio ſecretorum, Francof. 1602.

Deſtillatoria curioſa, Berol. 1674.

JOAN. BAPT. GROSSCHEDEL AB AICHA.

Calendarium naturale magicum perpetuum, ſub litterarum patentium forma, a Matth. Meriano aeri inciſum, ſine loco et anno.

Proteus mercurialis geminus, metallorum naturam, id eſt operis philoſophici theoriam et praxin, exhibens, Francoſ. 1629. Hamb. 1706.

Mineralis ſeu phyſici metallorum lapidis accurata deſcriptio, ibidem iisdem annis.

Tri-

Trifolium hermeticum, Francof. 1629.

JOAN. LUDOV. HANNEMANN, Amſtelodamo Belga, natus 1640. Profeſſor Phyſices Kilonienſis, denatus 1724.

Cato chemicus, ſeu tract. quae verae philoſophiae hermeticae et pſeudochymiae characteriſſimi accurate delineantur, Hamb. 1690.

Idea chemiae Boehmianae adeptae, Amſtel. 1690.

Ovum Hermetico-Paracelſico-trismegiſtum, Francof. 1694.

Metallurgia Boehmiana, ibid. 1695.

Catalogus teſtimoniorum veritatis, metamorphoſin metallorum ignobilium in aurum aſſerens, Kilonii 1709.

Tractatus chymicus, Hamburgi 1717.

Synopſis philoſophiae naturalis ſanctioris illuſtratae, Tubingae 1718.

FRANCISCUS BARTHOLDUS.

Encyclopaedia hermetico dogmatica, Bononiae 1619. 8.

ANDR. GOLDMAYER, Guntzenhuſa Francus, natus 1603. Med. D. et comes palatinus Caeſar. vitam privatam Norimbergae egit, et 1664. obiit. Harmonia chymica de artificioſa novem lapidum philoſophicorum praeparatione et vſu, Onoltsbaci 1656.

COR-

Cortalassius, (Joan. Graſſeus) civitatis Stralſund. Syndicus, et poſtea Electoris Colonienſis a conſil. obiit 1613.

Arca arcani artificioſiſſimi aperta, vulgo der groſʒe und kleine Bauer, Lipſ. 1658. et 1744.

Joan. Frid. Helvetius, Coethena Anhaltinus, natus 1631. Med. Doct. Vitulus aureus, quem mundus adorat et orat, Amſtel. 1667. Editio auctior, Hagae Comit. 1712. Idiomate Germ. Norimb. 1668. et 1727. ſine loco 1705 et 1726.

Joan. de Montesnyder (Joannes Sneyder) Hunc archiſophiſtam, qui fabulis ſuis multos perdidit, Joan. Kunckelius in labor. chem. pr. 2. p. 177. non ſine cauſſa nominavit. Prope Viennam Auſtriae a perſecutore occiſus eſſe dicitur.

Medicina vniverſalis, cum vanno chymica, Francof. 1662. et 1678. 8. vid. Geor. Ern. Stahlius in fund. chem. dogm. exper. pr. 2. tr. 2. p. 6. Metamorphoſis planetarum, Jenae 1684. et Francof. 1700.

Joannes d'Espagnet, Senator Toluſanus.

Arcanum opus philoſophiae Hermeticae, inter meliores libros alchymicos refertur. Idiome German. Lipſ. 1685.

La

La philoſophie naturelle des anciens, retablie en ſa pureté.

JOANNES GERHARDUS, Med. Profeſſor Tubingenſis.

Panaceae Hermeticae aſſertio et defenſio, Ulmae 1640. 8.

Commentatio perſpicua in Lullii apertorium de lapide philoſophorum, Tubingae 1641. 8.

Decas quaeſtionum phyſico-chemicarum de metallis, ibid. 1643.

Exercitationes in Gebri libros duos ſummae perfectionis, cum analyſi partis practicae Raymundi Lullii in teſtamento, ibid. 1653. et 1689. 8. vid. Borellus in bibliotheca chemica.

JOSAPHAT FRID. HAUTMORTTON (JOANNES HARPRECT) Svevus, qui Sendivogii filium ſe nominavit, vid. Olai Borrichii conſpectum ſcriptorum chymiae illuſtrium p. 35.

Dritter Anfang der mineraliſchen Dinge, oder von dem philoſophiſchen Salz, nebſt der wahren praeparation des lapidis und der philoſophiſchen Tinctur, Amſterdam 1656. Sub falſo Amſtelodami titulo, in Germania 1657. recuſa eſt, et Norimb. 1727. Ex ruſtico minori compilatus eſt.

Lucerna ſalis philoſophorum, ſeu delineatio principii tertii mineralium Sedivogiani, ſive

ſive ſalis pontici, quod eſt ſubjectum veterum ſapientum, et clavis artis Gebricae, Amſtel. 1658.

Sudum philoſophicum pro ſecretis chymicis perſpiciendis, pr. 2. ſine loco 1660. Contra Glauberum lucerna et ſudum philoſophicum ſcripta ſunt.

Widerlegung etlicher Glauberiſchen Schriften, von der Verbeſſerung der Metalle, Leipz. 1661.

ANDREAS CASSIUS, Med. Doct. Hamburgenſis. Inventor purpure mineralis eſt, eiusque tamquam egregii autoris, Geor. Ern. Stahlius ſaepius meminit.

De triumphiratu inteſtinali cum ſuis effervescentiis, Groeningae 1668. 4.

De extremo et perfectiſſimo naturae opificio, ac principe terrenorum ſidere, auro, de admiranda eius natura, generatione, affectionibus, effectis, atque ad operationes artis habitudine, cogitata, nobilioribus experimentis illuſtrata, Hamburgi 1685. 8.

HENRICUS DE BATSDORF.

Filum Ariadnes, Gothae 1690. et 1718. in quo libro multos alchemicorum errores autor detegere conatus eſt.

EDMUNDUS DIKINSON, Anglus, Med. Doctor.

Chryſopoea, ſive quinteſſentia philoſophorum, Oxoniae 1705. 8.

Epiſtola chymici argumenti.

Phyſica vetus et vera.

GABRIEL CLAUDERUS, natus Altenburgi 1633. Archiater Ducis Saxon. obiit 1690.

Tract. de Cinnabari nativa Hungarica, longa circulatione in maiorem efficaciam fixata et exaltata, Jenae 1684. 4.

Tract. de tinctura vniverſali, ſeu lapide philoſophorum, Altenb. 1668. 4. Norimb. 1736.

JACOBUS TOLLIUS.

Manuductio ad coelum chymicum.

Idiomate Germ. mit Anmerkungen und Tollii Lebens-Beſchreibung, Nürnb. 1752. 8.

JOAN. FRID. DE GRABAUS, Tribunus militum, et praeſidii Mitavienſis praefectus. In certamine ſingulari occubuit.

Philoſophiſche Gedanken von dem Stein der Weiſen, Leipz. 1718. et 1726.

ANONYMUS (NEIDHOLD)

Alchemia denudata et reviſa, Stralſundae 1728. 8. Editio aucta, cum anexa deſcriptione arenae auriferae prope Zwickiaviam, Lipſ. 1769. pr. 2. 8.

JOAN. CHRISTIAN. ORSCHAL, (nomen fictum eſt.)

Tract. de ſole ſine veſte, cum appendice de fluxu purpureo, ſeu vitro rubro, ſine loco 1739. 4. Hunc libellum laude ſua nequaquam privan-

vandum eſſe, Geor. Ern. Stahlius in fund. chem. dogm. experimentalis pr. 3. tr. 2. p. 148. iudicavit.

Wunder drey, oder Beſchreibung dreyer Particularien, Caſſel 1753. 12.

Oevres metallurgiques, contenants l'art de fonderie, et traités de liquation et maceration, et de trois merveilles, à Paris 1760. 12.

W. S. C. HIRSCHINGIUS.

Verſuch phyſicaliſch-chymiſcher Lehr-Begriffe, zu möglicher Prüfung des Weſens und der Würkungs-Art des Metall verwandelten Meiſterſtücks, Leipz. 1754.

NEIDHARD, Pharmacopoeus. Dogmata eius, cum Jo. Kunckelii placitis conſpirantia, ad providum principiorum metallicorum ſcrutinium occaſionem ſubminiſtrare poſſunt.

Chymiſcher und alchymiſcher Particulär-Zeiger, oder treuer Unterricht von den Silber- und Goldmachen, Nürnberg 1726. 8.

Confirmirter und concentrirter chymiſcher Zinnober Particulär-Zeiger ibid. 1760. 8. Editio aucta, Lipſiae 1769. 8.

HERMANN FICTULD

Chymiſch philoſophiſcher Probierſtein pr. 1. Frankf. 1740. 8. pr. 2. ibid. 1753. 8.

Hermetiſcher Triumphbogen, ibid. 1749. 8.
Hermetica victoria, ibid. 1750. 8.

Abhandlung von der Alchymie und derſelben Gewißheit, Erlangen 1754 8.

Turba philoſophorum, Francof. 1763. 8.
Chymiſche Schriften, ibidem eodem.

HENRICUS DE NEUSSENSTEIN.

Univerſal- und Particular-Proceſſe, Wien 1754.

JOAN. ANTONIUS MOSCHEROSCH DE WISTELHEIM.

Nützliche Ermahnungen an die Anhänger in dem ſtudio der hermetiſchen Philoſophie, ꝛc. Leipz. 1764. 4.

ANONYMUS.

Neue Sammlung einiger alten und ſehr rar gewordenen philoſophiſchen und alchymiſchen Schriften, Wien 1767. 8.

## Caput VI.

### DE CHYMIAE MECHANICAE SCRIPTORIBUS.

Praeter iam citatos huius diſciplinae ſcriptores, ſequentes in hunc cenſum veniunt.

ANTONIUS NERUS, Sacerdos.

De arte vitraria libri VII, Florentiae, idiomate Italico.

L'Art de la verrerie de Neri, Merret et Kunckel, à Paris 1752. 4.

CHRISTOPHORUS MERRETTUS, Britannus, Med. Doctor et Societ. Reg. Scientr. Bri-

Britan. Sodalis. Obſervationes et notae in Neri libros de arte vitraria, in quibus omne gemmarum artificialium, encauſtorum et laccarum artificium explicatur, Amſtel. 1668 8.

Antonii Neri librum de arte vitraria ex Italico ſermone in Latinum transtulit, et commentario auxit. Vtrumque obſervationibus accuratiſſimis Joan. Kunckelius ditans, vera corroboravit, falſa emendavit, et plures difficultates removit.

Ehrenfried Waltherus de Tschirnhausen, Germanus.

Intimatio ſingularis novaeque imitationis artis vitrariae, in actis eruditorum Lipſienſibus 1696. p. 345.

Haudiquer de Blancourt, Gallus.

L'art de la verrerie, à Paris, 1718. 12.

Stephanus Franciscus Geoffroi, Med. Doctor, et Chemiae Profeſſor Pariſienſis, obiit 1752.

Commentarii de vitro et vitri fabrica, et Dn. Reaumur commentarii de porcellana et de vitro ex illa facto. Videantur Memoires de l'Academie Royale des ſciences, à Paris 1737. 1744. 1727. 1729. 1739. 1743.

Adrianus Junius, Batavus, Med. Doctor, et Gymnaſii Harlemenſis Rector, natus Hornae 1512. denatus 1575.

Tractatus de pictura veterum. Hunc librum infiniti laboris Herm. Boerhaave in chem. theoret. p. 59. nominavit.

ANONYMUS.

Gründlicher Unterricht von der Färbekunſt, Frankf. und Leipz. 1762.

ANONYMUS.

Neuentdeckte Laquirkunſt, Dreßden 1743. 8.

J. D. R.

Tractat von Firniſſen, Laquir- und Mahler-Künſten, Breßlau 1744.

LE JISUGO

Gründlicher Unterricht von dem Gold- und Silberdrath ziehen, vergülden, plätten und Spinnen, wie auch von dem Schmelzen der Metalle, Lübeck 1744.

M. HELLOT

L'art de teindre les laines, &c. à Paris 1750. 12.

Idiomate Germanico, ſub titulo: Hellots Färbekunſt, oder Unterricht Wolle und wollene Zeuge zu färben, curante Dn. Kaeltnero, Altenb. 1751. 12.

Commentarius de analyſi Zinci, in actis Acad. Regiae Scientt.

FRIDERICUS HONDORPHIUS.

Beſchreibung des Salzwerkes zu Halle in Sachſen, Halae Magd. 1670. 4. recuſa 1749. fol. In libro hoc ars ſalem communem coquendi, cum omnibus encheireſibus, expoſita

ſita eſt. Certam ob cauſſam libris rarioribus accenſetur.

WILLIAM BROWNRIGG, Anglus.

Art of making common ſalt, Lond. 1748. 8. Idiomate Germanico, curante Dn. F. W. Heun, Lipſ. 1776.

D'ARCLAIS DE MONTAMY.

Abhandlung von den Farben zum Porcellain- und Emaille Mahlen, und von der Verfertigung des Porcellains und Spiegel-Glaſes ꝛc. ex idiomate Gallico in Germanicum tranſlata, Lipſiae 1767. 8.

PETRUS WARREN, Anglus.

Genuine account of the manner of making beſt Ruſſia Pot aſhes, Lond. 1653. 4.

MARQUIS DE COURTIVRON.

Arts des forges et fourneaux à fer, avec le traité de fer par Swedenborg, à Paris 1762. curante Dno. Buchy.

M. GALLON.

L'art de convertir le cuivre rouge en jeune, au moyen de la pierre calaminaire, de le fondre en tables, de le battre ſur le martinet, et de le tirer a la filiere, à Paris 1764.

ANONYMUS

Nachricht von den metalliſchen Gläſern, und der Verglaſung des Goldes in den amavlis, Leipz. 1767. 8.

# Caput VII.

## DE CHEMIAE PHARMACEUTICAE SCRIPTORIBUS.

Jacobus Sylvius, Gallus, natus Ambiani 1492. denatus Pariſ. 1555.

Tractatus de medicamentorum ſimplicium delectu, praeparationibus et mixtionis modo, Lugd. 1555.

In libro hoc complures Pharmacopoeorum errores autor oſtendit.

Leonhard. Fuchsius, natus Wemdingae, Rhetiae oppido. 1501. Med. Prof. Tubingenſis, denatus 1566.

De compoſitione medicamentorum, Lugd. 1563. 12. Hos magis prolixos, quam exactos eſſe, Herm. Conringius in introd. in artem med. c. XI. p. 369. iudicavit.

Valerius Cordus, Simmeshuſio Haſſus, natus 1515. denatus Romae 1544.

Hunc autorem magnis laudibus H. Conringius l. c. p. 375. extulit. Annotationes in Pedacii Dioscoridis l. V. de materia medica, Tiguri 1561. fol.

Diſpenſatorium pharmacorum omnium, quae in vſu potiſſimum ſunt, Francof. 1589. 1592. et 1612. fol. Auctum ibid. 1666. fol. Lugd. Bat. 1627. 12. Pariſ. 1558. 12. Antwerp. 1568. 16.

Liber de artificioſis extractionibus, Tigur. 1561. fol.

Josephus Quercetanus (du Chêne) Armeniacus, Archiater et Conſiliarius Regius, obiit 1609. Paracelſi aſſecla.

Pharmacopoea dogmatica reſtituta, Pariſ. 1607. 8. Gieſſ. et Lipſ. eodem 8. Francofurthi eodem 4. Lipſ. 1613. 8. ibid. 1615. 4. Venetiis, 1614. 4. Genevae 1628. 8. Eadem cum Joan. Renodaei diſpenſatorio Galeno-chymico, Hanoviae 1631. 4. In hoc libro multa indocte et iactanter dicta eſſe, Herm. Conringius l. c. c. XI. §. 6. p. 370. iudicavit.

Joan. Fernelius, Gallus, natus Claramontii 1506. Archiater Regius, denatus Pariſis 1558. Acri iudicio autor hic gaviſus fuit, et ſcripta ſua docte atque diſtincte exaravit. Herm. Conringius l. c. p. 241. et 369. Fernelius, inquit, vir experientiſſimus et magni iudicii atque ingenii fuit, et pharmaciam vsque adeo praeclare eſt perſecutus, vt, omnibus aliis vnum illum praeferendum eſſe, cenſeam.

Pharmacia, cum Wilh. Plantii et Franciſci Saguyerii ſcholiis, Hanoviae 1605. 12.

Hieron. Mercurialis, natus Forolivii 1530. Prof. Med. Patavienſis, denatus 1616.

Tract. de compoſitione medicamentorum, Venetiis 1590. Francof. 1591. et 1601. 8.

JOANNES POPPIUS.

Wegweiſer zu der chymiſchen Medicin, Lipſiae 1627. Recuſus cum Agricolae notis, ibid. 1683.

ANDREAS MYNSICHTUS, Ducis Megapolitani archiater. Inter praecipuos pharmaciae autores Herm. Conringius l. c. c. XI. p. 377. illum retulit. Theſaurus et armamentarium medico-chymicum, cui adiunctum teſtamentum de aureo philoſophorum lapide, Hamb. 1631. 4. Lubecae 1638. 4. ibid. 1646. 4. Lugd. 1645. 8. ibid. 1664. 8. et 1676. 8. Rothomagi 1651. 8. Francof. 1675. 8. Genevae 1697. 8.

CASPAR BAUHINUS, natus Baſilae 1550. Medic. Prof. in Academia patria, denatus 1624.

Libri duo de medicamentorum compoſitione, Offenbaci 1610.

OSWALDUS CROLLIUS, WetteraHaſſus, Principis Anhaltini Medicus aulicus. Obiit 1609. Theophraſti aſſecla fuit, et teſte Conringio l. c. p. 370. in proponenda medicamentorum compoſitione, non aeque in virium explicatione, fide dignum ſe geſſit.

Baſilica chymica, Francof. 1608. 1623. et 1647. 4. Marburgi 1611. Genevae 1631. 1635. 1643 et 1658. 8. Lipſ. 1643. 4. Joan. Hartmannus in eam commentatus eſt.

CURTIUS MARINELLUS, Venetus, Med. Doctor.

Vera

Vera conficiendi pharmaca methodus, ſeu pharmacopoea Veneta, libri 2. Venetiis 1616. Hanoviae 1617.

JOAN. ZWELFERUS, Palatinus, natus 1628. Pharmacopoeus, dein Med. Doctor et Prof. Vindobonenſis, obiit 1668. Arbitrante Herm. Conringio l. c. p. 376. in diſpenſatorium Auguſtanum doctas et ſic ſatis accuratas animadverſiones edidit, niſi quaedam ad vivum reſecare, et laudatiſſimis quibusdam viris nimium inſultare, videatur.

Animadverſiones in pharmacopoeam Auguſtanam, vel pharmacopoea Auguſtana reformata, Vindob. 1652. Gudae 1653. 8. Roterod. eod. 8. Dortraci 1672. 4. Norimb. 1675. et 1667. Huic editioni pharmacopoea regia et mantiſſa ſpagyrica adiectae ſunt. Pharmacopoea Regia, cum mantiſſa ſpagyrica, vel diſpenſatorium abſolutiſſimum, Norimb. 1668. 1675. 1693. fol.

Diſcurſus apologeticus contra Tackenium et Verroy, Norimb. 1668. fol.

JOAN. SCHROEDER, Weſtphalus, natus 1600, Phyſicus Francofurthanus, obiit 1664. Operationes pharmaceuticas, Galenicis et Chymicis familiares, breviter et concinne propoſuit.

Pharmacia medico-chymica, Francof. 1641. 1672. aucta ibid. 1677. 4. Ulmae 1662. Lugd. Bat. 1672. 8. Norimb. 1693. Arbitran-

trante Schelhammero in notis ad Conringii introductionem in artem med. p. 391. multa manca et erronea continet. Frid. Hoffmannus, pater, in clave pharmaceutica, et Mich. Ettmüller in operibus medicis eandem emendarunt.

In idioma German. a Dno. Koſchwitzio translata, Norimb. 1692. et magna formularum farragine ditata ibid. 1740. et 1742. prodiit.

FRIDERICUS HOFFMANNUS, med. Doctor et Phyſicus Halenſis.

Clavis pharmaceutica Schroederiana, cum annotationibus, Halae Magd. 1665. 4. ibidem aucta et emendata, 1661. edita eſt.

LUCAS SCHROECKIUS, natus Auguſt. Vindel. 1646. Acad. Caeſ. N. C. Praeſes et Phyſicus Auguſtanus, obiit 1730. Zwelferum, nimium aliquando ſibi ſumentem, atque vltra ſphaeram vagantem, iuſtis animadverſionibus repreſſit.

Pharmacopoea Auguſtana reſtituta, ſive examen animadverſionum Joan. Zwelferi in diſpenſatorium Auguſtanum, ejusdemque mantiſſam hermeticam, Auguſt. Vindel. 1673. Pharmacopoeae Auguſtanae reſtitutae defenſio, ibid. 1675. 4.

CASPARUS HOFFMANNUS, Gotha Thuringus, natus 1572. Prof. Med. Altorfenſis, obiit 1648.

Tra-

Tractatus de medicamentis officinalibus, tam ſimplicibus quam compoſitis, cui paralypomena acceſſerunt, Pariſ. 1646. et 1647. Francof. 1667. 4. quae editio Pariſinae praeferenda eſt.

MOSES CHARAS

Pharmacopée Royale Galenique et Chemique, à Paris 1676. 4. Recuſa et aucta a Dno. le Monier, Lugd. 1753. 4. vol. 2. Idiomate latino, Genevae 1684. 4.

DANIEL LUDOVICI, Vinaria Thuringus, natus 1625. Archiater Saxon. Ducis, denatus 1680. Licet, ob multas parentheſes intercalatas, ſtilus eius paullo obſcurior ſit; attamen inter pharmaciae reformatores inſignem locum autor meretur. Teſte Chriſtoph. Schelhammero in addition. ad Herm. Conringii introd. in artem med. c. XI. §. VI, autoris noſtri pharmacia auro contra cara habenda eſt; cum in ea nihil falſi vel fucati, ſed omnia vera et ſincera reperiantur; ita vt, poſt Angelum Salam et Billichium, ingenioſiorem magisque peritum chymicum ſeculum illud non viderit.

Pharmocopoea moderno ſaeculo applicanda, Gothae 1671. 12. ibid. 1685. 4. Hamb. 1688. et alibi v. c. Amſtelodami, Havniae, Lipſiae etc. multoties recuſa eſt.

Opera eius omnia, Francof. 1712. 4.

Diſſ.

Diſſ. de volatilitate ſalis tartari, Gothae 1674. 12. ibid. 1676. 12.

Georgius Bateus, Anglus, Archiater Regius.

Pharmacopoea Beteana, (id eſt ex Batei praxi deſumta) procurante Dn. Shipton, Pharmacopoeo Londinenſi, Lond. 1688. et 1691. 12. Lovanii 1752. 8. Idiomate Anglicano, curante Dn. Wilh. Salmone, Lond. 1694. et 1706.

Stephanus Blancardus, Batavus, Med. Doctor. In multis cum Joanne Schroedero convenit.

Opera medica theoretico practica, tom. 2. Lugd. Bat. quorum prior diatriben de fermentatione, manuductionem ad chymiam et pharmaciam continet.

Theatrum chemicum, Lipſ. 1694.

Joan. Quincy, Anglus.

Curſus lectionum pharmaceuticarum, tam chymicarum, quam Galenicarum; idiomate Anglicano, Lond. 1723. 4.

A compleat engliſh Diſpenſatory, Lond. 1742. 8. quae eſt editio duodecima. In linguam Gallicam translatum et inſigniter auctum a Dn. Clauſier, Pariſ. 1749. 4.

Thomas Fullerus, Med. Doctor.

Pharmacopoea extemporanea, ſive praeſcriptorum ſylloge, Lond. 1701. 12. ibid. 1710. 8. Amſtel. 1709.

Hyacinthus Theodorus Baron, Med. Prof. Pariſienſis.

Pharmacopoea Pariſienſis, Pariſ. 1732. 4. Lauſannae 1737.

M. Malouin, Med. Doctor Pariſienſis.

Traité de Chymie, contenant la maniere de preparer les remedes &c. à Paris 1734. 8.

Chymie medicinale, ibid. 1750. 12. vol. 2. et 1755. 12.

Idiomate Germanico, Altenb. 1762. et 1764. 8. vol. 2.

Giov. Battista Capello, Italus.

Leſſcio farmaceutico-chimico, editio ſexta, Venetiis 1751. 4. et 1754. Pariſ. 1734. 8.

Adolph. Gottlob Richter, Med. Doctor.

Tractatus medico-chymicus de corruptelis medicamentorum cognoſcendis, Dresdae 1732.

Casparus Neumann, natus 1683. Pharmacopoeus celebris, Med. Doctor, chemiae practicae Prof. et Regis Boruſſorum a conſil. aulicis, obiit 1737. oratione iuſto prolixiore vſus eſt, caeteroquin inter chemicos exercitatiſſimos et fide dignos, ſuo iure, referendus eſt.

Praelectiones chemicae, curante J. C. Zimmermanno, idiomate Germanico, Berolini 1740. 4. In hac editione praelectiones de veronica, valeriana, axungia porcina, ſevo bo-

bovino, vnicornu vero, viperis Italicis, aqua, et viridi aeris omiſſae ſunt.

Eaedem, procurante Chriſtoph. Henr. Keſſelio, tomis IV. Züllichoviae tom. 1. pr. 1. et 2. 1749. pr. 3. 1750. tom. 2. pr. 1. et 2. 1751. pr. 3. et 4. 1752. tom. 3. 1753. tom. 4. pr. 1. 1754. pr. 2. 1755. prodierunt, Idiomate Anglicano, 1760. 4. Idiomate Batavico, Leeuwardae 1766. 8.

Lectiones de ſalibus alcalicis fixis et de camphora, Berol. 1727. 4.

— de nitro, ſulphure, antimonio et ferro, ibid. 1732.

— de ſale communi, tartaro, ſale ammoniaco et formicis, Lipſ. 1737.

Diſquiſitio de ambra griſea, Dresdae 1736.

Gottfr. Henr. Burghard, Profeſſor Briegenſis.

Wohleingerichtete Deſtillirkunſt, Breßlau 1748. aucta, ibid. 1754. 8. a Dno Wieglebio annotationibus aucta ibid. 1780.

JOAN. CHRISTIAN. BERNHARD.

Chymiſche Verſuche und Erfahrungen, aus Vitriol, Salpeter, Ofenruß, Queckſilber, Myrrhen, Peruvianer-Rinde und Fliegen-Schwämmen kräftige Arzeneyen zu machen, Leipz. 1755. 8. Baſilium Valentinum, Wellingium et Fabrum autor imitari videtur. Reſpectu ſpirituum acidorum mineralium, dulcatorum et naphtharum obſervationes haud con-

contemnendas propoſuit: At in enumeratis curationibus ſubreptionis vitia ſubinde commiſiſſe, et quandoque haud ſatis tuta adhibuiſſe, videtur.

M. Pyreaux, Med. Doctor.

Traite de Pharmacie moderne, à Paris 1751. 12.

Antonius Hein, Pharmacia rationalis, Lipſ. 1757.

Ludov. Gottfr. Klein, natus 1716. Comitis Erbacenſis Archiater et a conſiliis, obiit 1757.

Selectus rationalis medicaminum, Francof. et Lipſ. 1756. 8.

Andreas Joannes Retzius, Med. Doctor.

Epitome elementorum pharmaciae, in vſum praelectionum academicarum, idiomate Svecico, Holmiae 1769. 8.

Primae lineae pharmaciae, ex Svecico idiomate in Latinum verſae, Goettingae 1771.

GUILLAUME LEVIS.

Cours of practical chymiſtry, Lond. 1746. 8.

Connoiſſance pratique des medicamens les plus ſalutaires, ſimples et compoſées, officineaux et extemporanés &c. traduité de l'Anglois, avec des augmentations de l'editeur,

à Paris 1774. Geſchichte der Farben, Zürch 1766. 8.

Phyſicaliſch-chymiſche Abhandlungen und Verſuche zu der Beförderung der Künſte, Handwerker und Manufacturen, ex Anglico translata 1767.

Joan. Andr. Murray, Med. Prof. Goettingenſis.

Apparatus medicaminum, tam ſimplicium quam praeparatorum et compoſitorum, in praxeos adiumentum conſideratus, vol. I. Goett. 1776. Diſpenſatoria Londinenſe atque Edinburgenſe Dn. Autor pro fundamento poſuit. Eſt opus perutile.

## APPENDIX I.

### DE PHARMACIIS AC DISPENSATORIIS VSITATIORIBUS.

Diſpenſatorium Auſtriaco Viennense, Vindobonae 1729. fol. 1756. fol.

Pharmacopoea Austriaca provincialis, ibid. 1774.

Diſpenſatorium Pragense, 1739. fol.

Pharmacopoea Augustana, Auguſt. Vindel. 1684. et 1694. Renovata ibid. 1714. fol.

Pharmacopoea Palatina, collegii Med. Palatini cura, Manhemii 1767. 4.

Diſpenſatorium Brandenburgicum 1713. Notis illuſtrata a Fagino (Andr. Buchnero) Erford. 1735. et 1747. fol.

Diſpenſatorium Wurtenbergense, Studgardiae 1740. 1750 et 1760. fol. cum medicamentorum taxa, qua editio recentiſſima caret.

Phar-

Pharmacia rationalis ſocietatis cuiusdam medicae, faſciculi VI. Caſſellis duo. priores 1779. reliqui 1780. prodierunt. Obſervationibus chymicis et practicis perutilibus exornata eſt.

Diſpenſatorium PARISIENSE, ſub titulo codicis medicamentarii, quinquies editum, Recentiſſima editio 1758. in lucem prodiit.

Pharmacopoea ARGENTORATENSIS, 1725. A collegio medico reviſa, atque ad hodiernum vſum accommodata, Argentor. 1757.

Diſpenſatorium LONDINENSE, Lond. 1746. 8. A Dno. Kemberton in idioma Anglic. translatum et notis auctum, ibid. 1748. 8.

Pharmacia Collegii Medici LONDINENSIS, Lond. 1757. 8. Francofurthi 1761. 8. Idiomate Gallicano, Pariſ. 1761. 4. 1763. et 1771.

Pharmacopoea collegii medici EDENBURGENSIS, 1752. et 1756. 12. Bremae 1758. 8. et 1766.

Diſpenſatorium generale, verſionem Londinenſis et Edenburgenſis pharmacopoearum, nec non illius quae Regio Edenburgenſi noſocomio inſervit, continens, idiomate Anglic. Lond. 1753. 12.

Neuverbeſſertes Diſpenſatorium, in welchem alles zu der Apothekerkunſt gehörige, nach dem Londner und Edenburgiſchen Pharmacopoeen, mit practiſchen Warnehmungen vorgetragen wird, pr. 1, Hamb. 1768. 8.

Diſpenſatorium HOLMIENSE 1686. 4.

Pharmacopoea SVECICA, a collegio medico exarata, Holmiae 1775. 8. reviſa, Vpſal. 1780.

Diſpenſatorium HAVNIENSE, edente Dno. Bartholino, 1658. 4.

Pharmacopoea DANICA, a Collegio Hafnienſi conſcripta, Hafniae 1772. 8.

Pharmacopoea HELVETICA, pr. 2. Baſil. 1771. fol.

Pharmacopoea LEIDENSIS, Lugd. Batav. editio tertia, 1751. 8.

Diſpoſatorium vniverſale, a meritiſſimo Dn. Dan. Wilh. Triller Med. Praef. primar. Wittenbergenſi, Concinnatum, Francof. ad Moen. 1764. tom. 2. 4.

## APPENDIX II.

### AUTORUM ET LIBRORUM SUPRA OMISSORUM.

Petrus Bonus, Margarita novella, ſeu introductio in artem chemicam, Urſell. 1602. 8.

Fracisc. Bertoldus, Encyclopaedia hermetico-dogmatica, 1619.

P. Thibaut, Cours de Chymie, a Paris 1667. 8. Thy art of chymiſtry, Lond. 1668. 8.

Nic. de Febure, Pharmacop. Reg. traité de la chymie idiom. Germ. ſub tit. Chymiſches Kleinod, Nürnb. 1672. und chymiſcher Handleiter, ibid. 1676. 8.

David van der Becke, Barnerus caſtigatus, Hamb. 1675.

Carol. Ludov. Maets, Chymiae rationalis prodromus, Lugd. Bat. 1684. 8.

Le Mort, Chemiae vera nobilitas et vtilitas, Lugd. Bat. 1696. 8. compendium chemicum, ibid. 1682.

Andr. Petermann. Chymia, Lipſ. 1708.

M. Senac, Nouveau cours de Chymie ſuivant les principes de Newton et de Stahl, à Paris 1723. 12.

Valentinus Kreutermann, wohlerfahrner Chymiſt, Leipz. 1729. 8.

Jam. Miller, New courſe of Chymiſtry, Lond. 1751. 8.

Digitized by Google

Digitized by Google